

2 Ndi Eze

Ikpe omuma diri Ahazaya

¹ Moab nupuru isi megide Izrel mgbe Ehab nwuru. ² N'oge a, Ahazaya sitere na mgbe ulo elu ya di na Sameria daa, meruo ahụ nke ukwu. N'ihì oria a, o zigara ndi ozi, si ha, "Gaa juta ase n'aka Baal-Zebub,* bu chi Ekron, ma m ga-adiri site n'ihe mmeru ahụ a."

³ Ma mmuo ozi ONYENWE ANYI gwara Ilaija onye Tishbe okwu si ya, "Gaa zute ndi ozi eze Sameria zipuru, juo ha si, 'Gini mere unu ji aga Ekron iju ase? O bu na Chineke anoghi n'Izrel mere unu ji aga iju Baal-Zebub ase imata ma eze o ga-adindu?' ⁴ N'ihì nke a, otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'I gaghì esite n'elu ihe ndina ahụ bilie. I ghaghì inwu!' " Ya mere Ilaija puru gaa zie ndi ozi eze ozi ahụ.

⁵ Ndi ozi ahụ laghachiri azu. Ma mgbe eze huru ha, o juru ha si, "Gini mere unu ji loghachi?"

⁶ Ha zara ya, "Otu nwoke zutere anyi n'uzo si anyi, 'Laghachi ga zie eze ahụ zitere unu si ya: "Ihe ndi a, ka ONYENWE ANYI kwuru, O bu n'ihì na Chineke anoghi n'Izrel ka i ji zipu ndi mmadu ka ha gaa juta ase site n'aka Baal-Zebub, chi ndi

---

* **1:2** 1:2 Baal-Zebub bu aha ndi Kenan, nke putara eze mmuo ojo, maobu ekwensu. Beel-Zebub nke putara, eze umu ijiji bu aha ikwa emo nye chi ndi Kenan a na-akpo Baal-Zebub. Mat 10:25; 12:27

Ekron? N'ihhi nke a, i gaghị esite n'ihe ndina gi bilie. Ya doo gi anya na i ghaghị inwu!" " "

⁷ Eze juru ha si, "Onye bu nwoke a zutere unu n'uzo gwa unu okwu ndi a? Olee udi mmadu o bu?"

⁸ Ha zaghachiri ya, "O bu nwoke yi uwe e ji aji anu kpa; o kere ihe okike akpukpo anu n'ukwu ya."

Eze siri, "O bu Ilaija, onye amuma si Tishbe!"

⁹ Mgbe ahụ, eze zigara otu onyeisi agha ya, na iri ndi agha ise ka ha gaa jide Ilaija. Mgbe ndi agha ahụ biarutere hụ Ilaija ka o nọ ala n'elu ugwu, onyeisi agha ahụ kporo Ilaija si ya, "Onye nke Chineke, eze si gi, 'rituo!'"

¹⁰ Ilaija zara si ha, "O buru na m bu onye nke Chineke dika i kwuru, ka oku si n'eluigwe daa rechapu gi na iri ndi a agha ise so gi." Otu mgbe ahụ, oku sitere n'eluigwe daa rechapu iri ndi agha ise ahụ na onyeisi ha.

¹¹ Ozokwa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndi agha ise ozo ka ha gaa jide Ilaija. Mgbe ha biarutere hụ Ilaija, onyeisi agha ahụ kpokuru ya si ya, "Onye nke Chineke, eze si gi, 'rituo, bia ngwangwa!'"

¹² Ilaija zara si ya, "O buru na m bu onye nke Chineke dika i kwuru, ka oku si n'eluigwe daa rechapu gi na iri ndi agha ise gi na ha so." Ngwangwa, oku Chineke si n'eluigwe daa rechapu ha.

¹³ Ozokwa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndi agha ise ozo ka ha gaa jide Ilaija. Mgbe ndi agha a biara hụ Ilaija, onyeisi agha ahụ rigoro n'elu ugwu gbuo ikpere n'ala n'ihu Ilaija ripo ya

amara si ya, “Onye nke Chineke, biko, meere ohu gi na iri ndi agha ise mu na ha so ebere. ¹⁴ Lee, oku esitela n’eluigwe rechapu ndisi agha abuo ahụ buru uzo, ha na ndi agha ha. Ugbu a, biko, ariọ m gi, chebe ndu anyi.”

¹⁵ Mgbe ahụ, mmuo ozi ONYENWE ANYI gwara Ilaija okwu si ya, “Atula egwu! Soro ya gaa!” Ya mere, Ilaija sooro onyeisi agha ahụ gaa n’ihu eze.

¹⁶ Mgbe Ilaija ruru n’ihu eze, o gwara eze okwu si ya, “The ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, o bu n’ihi na Chineke anoghi n’Izrel ka i ji zipu ndi ozi ka ha gaa juta ase site n’aka Baal-Zebub, chi ndi Ekron? Ebe o bu na i mere ihe di otu a, i gaghi esite n’ihe ndina gi bilie. I ga-anwuri!”

¹⁷ O nwuru dika okwu ONYENWE ANYI nke Ilaija kwuru si di.

N’ihi na Ahazaya enweghi nwa nwoke obula, Jehoram† nochiri anya ya dika eze, n’afọ nke abuo nke ibu eze Jehoram nwa Jehoshafat, bu eze Juda. ¹⁸ Akuko banyere ibu eze nke Ahazaya, na ihe niile o mere, e degi ha n’akwukwo akuko ndi eze Izrel?

2

Ilaija alaa eluigwe

¹ O ruo mgbe ONYENWE ANYI chorọ i kporo Ilaija laa n’eluigwe site n’oke ifufe, Ilaija na Ilaisha no n’uzo sitere Gilgal. ² Ilaija siri Ilaisha,

---

† **1:17** 1:17 Maobu, Joram dika a na-akpo ya mgbe ufodu

“Nọdu n’ebe a, n’ihi na ONYENWE ANYI ziri m ozi ka m gaa Betel.”*

Ma Ilaisha zara si ya, “Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghi m ahapu gi.” Ya mere, ha abuo sooro gaa Betel.

³ N’ebe ahụ, umu okorobia ndi amuma no na Betel putara zute ha abuo. Ndi amuma ahụ biakwutere Ilaisha si ya, “I maara na ONYENWE ANYI ga-esi n’ebe i no wepu onyenwe gi Ilaija taa?”

Ilaisha si, “Mu onwe m maara, ma unu noro nwayo.”

⁴ Mgbe ahụ, Ilaija si ya, “Ilaisha, nọdu n’ebe a, n’ihi na ONYENWE ANYI ziri m ozi ka m gaa Jeriko.”

Ma o zara, “Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghi m ahapu gi.” Ya mere ha abuo sokwaara ruo Jeriko.

⁵ Ndi otu ndi amuma no na Jeriko biakwutere Ilaisha nso juo ya, “I maara na ONYENWE ANYI ga-ewepu onyenwe gi taa?”

O zara, “E, amaara m, ya mere nonu nwayo.”

⁶ Mgbe ahụ, Ilaija si ya, “Nọdu n’ebe a, n’ihi na ONYENWE ANYI ziri m ka m jee Jodan.”

Ma o zara, “Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghi m ahapu gi.” Ya mere, ha abuo sooro na-eje.

---

* **2:2** 2:2 Betel bu obodo di mkpa site n’oge nna nna ochie ndi Izrel. Rehoboam bu eze wuru ebe ichu aja na Betel n’uzo ima aka nye nke e wuru na Jerusalem. Jen 12:8; 22:10-22; 35:1-5; 1Ez 12:28-33

⁷ Iri ndị amụma ise sitere n'etiti ndị amụma sooro ha guzoro n'ebe dị anya na ncherita ihu ebe Ịlajja na Ịlaisha kwụsiri n'akụkụ Jodan. ⁸ Mgbe ahụ, Ịlajja chiri uwe mwuda ya, pịakọta ya, tie ya n'elu osimiri ahụ. Mmiri ahụ kewara uzo abụọ, ala akorọ putakwa. N'ebe ahụ ka Ịlajja na Ịlaisha si gafee n'ofe ozo nke osimiri ahụ.

⁹ Mgbe ha abụọ gafesiri, Ịlajja juru Ịlaisha ajuju si ya, "Gini ka i chorọ ka m meere gi tupu e site n'ebe i no wepu m?"

Ịlaisha rioro si ya, "Biko, mee ka m nweta udi mmuo i nwere okpukpu abuo."

¹⁰ Ịlajja zara si ya, "Ihe i rioro bu ihe siri ike omume. O buru na i hu m mgbe a na-ewepu m site n'ebe i no, i ga-enweta ihe i rioro. Ma o buru na i hughi m, i gaghị enweta ihe i rioro."

¹¹ Mgbe ha na-aga n'ihu n'ije ha na-akparita uka, na mberede, ugbọ oku nke inyinya oku na-adokpu putara ihe kewaa ha abuo. Mgbe ahụ kwa oke ifufe buuru Ịlajja rigoro n'eluigwe. ¹² Ịlaisha huru ya, lelie anya elu tie mkpu akwa si, "Nna m! Nna m! Usuu ugbọ agha na usuu ndi na-agba inyinya Izrel!" O hukwaghị Ịlajja anya ozo. O jidere uwe o yi n'ahụ dowaa ya ibe abuo.

¹³ Emesia, o chiri uwe mwuda Ịlajja nke dapuru mgbe e weliri ya elu, laghachi bia guzo n'akukụ osimiri Jodan. ¹⁴ O tiri akwa ahụ† n'elu mmiri ahụ juo si, "Olee ebe ONYENWE ANYI, Chineke Ịlajja no?" Mgbe o tiri mmiri ahụ ihe,

† 2:14 2:14 Akwa ahụ Maobu, uwe mwuda Ịlajja 2Ez 2:8.

o kewakwara otu ọzọ n'aka nri nke ọzọ n'aka ekpe, Ịlaisha gafere n'ofe nke ọzọ.

¹⁵ Mgbe ndi amuma ahụ si Jeriko n'ele anya, hụrụ ihe mere, ha siri, "Mmuo Ịlaija adakwasila Ịlaisha." Ha gara zute ya, kpoo isiala n'ihu ya.

¹⁶ Ha siri ya "Lee, anyi bu ndi ohu gi nwere iri ndi ikom ise ahụ siri ike. Kwere ka ha ga chogharịa nna gi ukwu. Ma eleghi anya mmuo ONYENWE ANYI eburula ya tudakwa ya n'otu ugwu, maobu n'otu ndagwurugwu."

Ịlaisha zaghachiri, "Unu ezigala ha."

¹⁷ Ma mgbe ha nogidere riosie ya aririo ike, ruo mgbe o nwekwaghi ike igbochi ha. O gwara ha si, "O di mma, ziganu mmadu ka ha gaa choo ya." Ha zigara iri ndi ikom ise, ndi gara chogharịa Ịlaija ubochi ato, ma ha achotaghi ya.

¹⁸ Ịlaisha no na Jeriko mgbe ndi a loghachiri bia kooro ya otu ha si gaa. Mgbe ahụ, o gwara ha si, "O bu na m agwaghi unu si unu ejela?"

Ezi mmiri onunu

¹⁹ Ndi obodo ahụ siri Ịlaisha, "Lee, onyenwe anyi, obodo anyi di n'ebe di mma, dika gi onwe gi na-ahụ, ma mmiri di n'ime ya joro njo, ala ya adighi amiputa mkpuru dika o kwesiri."

²⁰ Ịlaisha zara si ha, "O di mma, gaanu tinye nnu n'ime efere ohuru wetara m ya." Ha gara weta efere ohuru nke nnu juru n'ime ya.

²¹ Ịlaisha buuru nnu ahụ gaa n'ebe mmiri ahụ si asoputa, wunye nnu ahụ n'ime ya. Mgbe o na-eme nke a, o kwuru okwu si, "Ihe ndi a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Agwoola m mmiri a. Onwu maobu amighi mkpuru nke ala agaghi

adikwa.’ ” ²² Site n’ubochi ahụ gaa n’ihu, mmiri ahụ diiri ọcha ruo taa, dika Ilaisha kwuru.

Nkocha a kochara Ilaisha

²³ Emesịa, Ilaisha sitere na Jeriko puo ilaghachi Betel. Mgbe o na-aga n’uzo, ufo du umu okorobia nta sitere n’ime obodo puta, bidoro jiri ya na-eme ihe ochi, si ya, “Onyeisi nkwocha, site n’ebe a puo! Onyeisi nkwocha, site n’ebe a puo!” ²⁴ Ilaisha tughariri lee ha anya, buo ha onu n’aha ONYENWE ANYI. Otu mgbe ahụ, nne anu ohia abuo, a na-akpo bia, sitere n’ohia puta, dogbuo iri umu okorobia anọ na abuo n’ime ha. ²⁵ Emesịa, Ilaisha sitere n’ebe ahụ puo jeruo n’ugwu Kamel. Emesiakwa, o sitere n’ebe ahụ laghachi na Sameria.‡

3

Nnupu isi Moab

¹ Jehoram nwa Ehab, malitere ibu eze ndi Izrel na Sameria n’afọ nke iri na asato nke ochichi Jehoshafat na Juda. Afọ iri na abuo ka o chiri dika eze. ² O mere ihe ojojo n’anya ONYENWE ANYI, ma o bughị dika nna ya na nne ya mere. O wezugara nkume ahụ e doro nsọ nye Baal nke nna ya kpuru. ³ Otu o di, o nogidere na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel baa n’ime mmehie ife arusi. Joram esiteghị na ha wezuga onwe ya.

⁴ Eze ndi Moab, bu Misha, na ndi ya, bu ndi na-azu aturu. N’afọ niile, o na-aturu eze Izrel otu nari puku aji ebule, na otu nari puku aturu. ⁵ Ma

‡ 2:25 2:25 O bu n’obodo Sameria ka Ilaisha biri.

mgbe Ehab eze Izrel nwurū, eze Moab nupuru isi megide eze Izrel, jukwa ino n'okpuru ya ozo. ⁶ Ya mere, eze Joram sitere na Sameria puo ga kpokota ndi Izrel niile. ⁷ O zigara Jehoshafat eze Juda ozi si ya, "Eze Moab enupula isi megide m. I ga-abia soro m iga buso ndi Moab agha?"

O zaghachiri, "Aga m eso gi gaa. Mu na gi bu otu, ndi m bu ndi gi, inyinya m bukwa inyinya gi."

⁸ "Ma olee uzo anyi ga-esi gaa ibu agha ahụ?"

Joram zara, "Anyi ga-esi uzo ozara Edom.*"

⁹ Ya mere, eze Izrel na eze Juda, na eze Edom,† na ndi agha ha niile, zokotara site uzo ozara Edom iga ibuso Moab agha. Ha gara ije abali asaa n'ozara. Ma mmiri onunu ha nwere gwusiri. O dikwaghi mmiri diri anu ulo ha, na ndi agha ha.

¹⁰ Mgbe ahụ, eze Izrel tiri mkpu si, "Gini ka anyi ga-eme? O ga-abu na ONYENWE ANYI kpoputara anyi bu eze ato ndi a, n'ebe a, inyefe anyi n'aka ndi Moab, ka ha merie anyi?"

¹¹ Ma Jehoshafat, eze Juda, juru ajuru si, "O bu na o nweghi onye amuma ONYENWE ANYI no n'ebe a, onye anyi ga-esi n'aka ya juta ONYENWE ANYI ase, site na ya?"

---

* **3:8** 3:8 Ihe nke a putara, bu na ha ga-esi n'akuku odida anyanwu Osimiri Nwuru anwu gbaa gburugburu, puta n'akuku ndida obodo Moab ma buso ha agha. Ma tupu ha e nwee ike mee otu a, ha ga-esite n'oke ala ndi Edom, bu obodo ndi Juda na-achị gafee. † **3:9** 3:9 Eze Edom bu onyeisi alaeze Jehoshafat hoputara. I ga-ahu nke a n'akwukwo 1Ez 22:47; 2Ez 8:20

Otu onyeisi agha ndi Izrel si ha, "Ilaisha, nwa Shafat, onye jeere Ilaisha ozi, no n'ebe a."

¹² Jehoshafat zara si, "Okwu ONYENWE ANYI di n'onu ya." Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat, na eze Edom, gakwuru ya.

¹³ Ilaisha zara eze Izrel si, "Gini ka mu na gi nwekoru? Jekwuru ndi amuma nne gi na nna gi, juta ha ase."

Eze Izrel zara si ya, "Mba, n'ihhi na o bu ONYENWE ANYI kpoputara anyi bu eze ato n'ebe a, ka o were anyi nyefee n'aka ndi Moab."

¹⁴ Ilaisha siri, "Ebe ONYENWE ANYI, Onye puru ime ihe niile na-adi ndu, bu onye m na-eфе, a si na o bughu nsopuru m nwere n'ebe Jehoshafat eze Juda no, agaraghi m atupuru gi onu maobu lee gi anya n'ihu. ¹⁵ Ma ugbu a, kpotaranu m onye na-akpo ubo."

Mgbe okpo ubo ahụ malitere ikpo ubo ya, aka ONYENWE ANYI biakwasiri Ilaisha. ¹⁶ O siri, "Ihe a ka ONYENWE ANYI kwuru, aga m eme ka ndagwurugwu a juputa n'olulu mmiri. ¹⁷ N'ihhi na otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, Unu agaghi ahụ ifufe maobu mmiri ozuzo, ma ndagwurugwu a ga-ajuputa na mmiri, unu onwe unu ga-anu, na ehi unu, na anumanu ndi ozo unu ga-anukwa mmiri. ¹⁸ Ma nke a bu ihe di nta n'ebe ONYENWE ANYI no, n'ihhi na o ga-enyefekwa ndi Moab n'aka unu. ¹⁹ Unu ga-etigbu obodo obula e wusiri ike, na obodo ukwu niile. Unu ga-egbudakwa ezi osisi ha na-amị mkpuru, kpochie isi mmiri ha niile, werekwa nkume mebikwaa ezi ala ubi ha niile."

²⁰ O ruo, n'ututu, n'oge e ji achu aja nsure oku ututu, lee na mmiri sitere uzọ Edom sooro bia n'ebe ahụ ha gwuru olulu na ndagwurugwu ala ahụ sojuo ala ahụ niile.

²¹ Mgbe ndi Moab huru na ndi eze ahụ na-abia imegide ha, ha kpokotara ndi ikom obula nwere ike ilu agha, ma okenye ma okorobia, puta bia guzo n'oke ala ha. ²² Mgbe chi borọ n'isi ututu, anyanwu wara mukwasị mmiri ahụ. Site n'ebe ha no, ndi Moab lepuru anya hu mmiri ahụ ka o na-acha obara obara. ²³ Mgbe ahụ, ha siritara onwe ha, "Leenu obara! O ga-abu na ndi agha eze ato ndi a etigbuola onwe ha. Putanu, unu ndi Moab, ka anyi gaa kwakorọ ihe nkwatera na-agma!"

²⁴ Mgbe ha gbaara oso bjaruo n'ulo agha ndi Izrel, ndi agha Izrel biliri malite itigbu ha. Ya mere, ndi agha Moab sitere n'ihu ha gbalaga. Ma ndi agha Izrel banyere n'ime obodo ndi Moab, gbuo ihe niile ha huru n'uzo. ²⁵ Ha tidara obodo ndi Moab niile, tinye nkume n'ala ubi oma ndi Moab niile. Ha kpochiri isi mmiri niile, gbudasịakwa ezi osisi niile na-amị mkpuru n'ala ahụ. N'ikpeazu, o bu naani otu obodo ndi Moab foduru, isi obodo a na-akpo Kia Hareset. Ndi ji udo na-ama nkume gbara obodo a gburugburu, bido ibuso ya agha.

²⁶ Mgbe eze Moab huru na agha ahụ anaghi agaziri ya nke oma, o chiri nari ndi agha asaa, ndi ji mma agha ebu agha, gbalia isi n'etiti ndi agha Izrel tikaputa, na ncherita ihu ebe eze Edom no, ma ha enweghi ike. ²⁷ Ya mere, o weere okpara ya, onye gaara abu eze n'onodu

ya, gbuo ya, dika aja n'elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu nye chi Moab. Iwe di ukwu di n'ubochi ahụ megide Izrel. Ha kwusiri ibu agha, laghachi n'obodo nke aka ha.

4

Mmanụ oliv nwanyị di ya nwuru

¹ Otu ubochi, otu nwanyị n'ime ndi inyom ndi amuma biakwutere Ilaisha rịọ ya si, "Ohu gi, bu di m anwuola. I matara na o na-atu egwu*ONYENWE ANYI. Ma ugbu a, onye o ji ugwo na-abia ikporo umu m ndi ikom abuo ime ka ha buru ndi ohu ya."

² Ilaisha juru ya ajuju si, "Gini ka m ga-emere gi? Gwa m, gini ka i nwere n'ulo?"

Nwanyị ahụ zara si, "O nweghi ihe obula ohu gi nwanyị nwere n'ulo kari naani ntakiri mmanu."†

³ Ilaisha siri, "Jegharịa na-ezi, gaa nata ndi agbataobi gi niile ite nke ihe obula na-adighi n'ime ya. Ha abukwala ole na ole. ⁴ Mgbe ahụ, baa n'ime ulo, gi na umu gi, mechibido onwe unu uzọ. Malite igbanye mmanu ahụ n'ime ite ahụ niile, mgbe nke obula juru, bupu ya n'otu akuku."

⁵ Nwanyị ahụ hapuru ya, ga mechibido onwe ya na umu ya ndi ikom uzọ. Ha na-ebutere ya ite niile ahụ nso, ebe ya onwe ya na-agbanye

---

* **4:1** 4:1 O sọpuru Onyenwe anyi † **4:2** 4:2 Mmanu bu otu ngwa nri di mkpa na nri niile ndi si na mpaghara owuwa anyanwu na-eri. Mkpa o di bu na o na-edozi ahụ mmadu.

agbanye n'ime ha. ⁶ Mgbe ọ gbajuru ite ndị ahụ niile, ọ siri nwa ya, "Butere m ite ọzọ."

Ma ọ zara, "O nweghi ite ọzọ fọdurụ." Mgbe ahụ, mmanụ ahụ kwusiri igbaputa.

⁷ Ọ gara gwa onye nke Chineke ahụ, onye siri, "Gaa, ree mmanụ ahụ, kwukwaa ụgwọ unu ji. Gị na ụmụ gị ndị ikom were nke fọdurụ mee mkpa dịrị unu."

Nwanyị Shunem na nwa ya

⁸ Otu ụbọchị, İlaisha gara n'obodo Shunem. Otu nwanyị nwere ugwu bi n'ebe ahụ. Nwanyị ahụ riosiri ya ike ka o rie nri. N'ihu ya, mgbe ọbụla İlaisha si n'ebe ahụ gafee, ọ na-akwusi n'ebe ahụ rie ihe. ⁹ Ma nwanyị ahụ gwara di ya okwu si, "O doro m anya nke oma na nwoke a na-akwusi n'ụlọ anyị mgbe niile bu onye nsọ nke Chineke. ¹⁰ Biko, ka anyị doziere ya otu onụlọ nta n'ime ụlọ elu anyị, ka anyị tinyere ya ihe ndina na tebul, na oche, na oriọna, ka o nwee ebe ọ ga na-anọ mgbe ọbụla ọ biakwutere anyị."

¹¹ Otu ụbọchị, mgbe İlaisha biakwara n'ebe ahụ, ọ bara n'onụlọ ahụ, dinaa n'ebe ahụ. ¹² Ọ siri Gehazi onye na-ejere ya ozi, "Gaa kpoọ onye Shunem a," Ya mere, ọ kporo ya, ọ biara guzo n'ihu ya, ¹³ İlaisha gwara Gehazi, "Gwa nwanyị ahụ, si, 'Lee, otu i si enye onwe gị nsogbu niile ndị a maka anyị. Ugbu a, gini ka a ga-emere gị? Ọ bu ka anyị gwa eze okwu banyere gị, ka ọ bu igwa onyeisi ndị agha?'"

Ọ zara, "Ebi m n'etiti ndị m."

¹⁴ İlaisha juru, "Ginikwa ka anyị ga-emere nwanyị a?"

Gehazi siri, “N’ezie, o nweghi nwa nwoke, di ya emeekwala agadi.”

¹⁵ Ilaisha siri, “Kpoo ya.” Ya mere, Gehazi kporo ya, o biara guzo n’onu uzo. ¹⁶ Ilaisha siri, “Na mgbe di otu a n’afọ ozo, i ga-eku nwa nwoke n’aka gi abuo.”

O siri, “Mba, onyenwe m, biko, gi onye nke Chineke, agwala ohu gi nwanyi okwu ugha.”

¹⁷ Ma dika Ilaisha si kwuo, nwanyi ahụ tuuru ime, na mgbe ahụ n’afọ ozo ya, o muru nwa nwoke.

¹⁸ Nwata ahụ toputara, otu ubochi o puru jekwuru nna ya n’ubi, ebe ha no na-agho oka.

¹⁹ O tikuru nna ya si ya, “Isi m o, isi m o!”

Nna ya siri otu n’ime ndi ohu ya, “Kuru ya kulaara nne ya.” ²⁰ O kuuru ya, kulaara ya nne ya, nwantakiri nwoke ahụ noduru n’apata nne ya ruo etiti ehie, mgbe o nwuru. ²¹ Nne ya kuuru ya rigoo n’elu ulo ahụ, togbo ya n’elu ihe ndina ahụ onye nke Chineke ahụ na-edina, mechie uzo puo.

²² O ziri ozi kpoo di ya si ya, “Biko, zitere m otu okorobia na otu inyinya ibu, ka m jekwuru onye Chineke ahụ. Aga m alotakwa osiso.”

²³ O siri, “Gini mere i ji ejekwuru ya taa? O bughị Onwa oheru, o bughikwa ubochi izuika.” O zara si, “Udo di.”

²⁴ Mgbe ahụ, o nokwasiri n’elu inyinya ibu ahụ, nye nwokorobia ahụ iwu si ya, “Gbasie oso ike. Akwusikwala igba oso ma o bughị mgbe m gwara gi kwusi.” ²⁵ Ya mere, o buliri ije,‡

‡ 4:25 4:25 Njem a, ga-abu ihe di ka kilomita iri ato site n’obodo Shunem ruo n’ugwu a.

gakwuru onye nke Chineke n'ugwu Kamel.

Mgbe o lepuru anya hu ya ka o na-abia, onye nke Chineke siri odibo ya bu Gehazi, "Lee nwanyi Shunem ahụ. ²⁶ Gbara oso gaa zute ya juo ya si ya, 'O dikwa mma? Di gi o nokwa n'udo? Nwa gi o nokwa n'udo?' " Mgbe Gehazi zutere ya juo ajuju ndi a, nwanyi ahụ zara Gehazi si ya,

"E, anyi niile no n'udo, ihe niile na-aga nke oma."

²⁷ Ma mgbe o biakwutere onye nke Chineke, o dara n'ala n'ihu ya, jide ya n'ukwu ya abuo. Gehazi biaruru nso inupu ya, ma onyeozu Chineke siri ya, "Hapu ya aka, n'ih na o di ihe na-enye ya nsogbu n'ime mmuo ya, ma ONYENWE ANYI zonariri m ya, o gwaghikwa m ihe mere."

²⁸ Nwanyi ahụ siri, "Onyenwe m, aroro m gi nye m nwa nwoke? O bu na m asighi gi, 'emeela m ka m nwee olileanya'?"

²⁹ Ilaisha siri Gehazi, "Ngwa, were ihe ike n'ukwu jikota uwe mwuda gi, werekwa mkpanaka m n'aka gi, bilie gaa Shunem. Mgbe i na-aga ekelekwala onye obula ekele. O burukwa na onye obula ekelee gi, azala ekele ya. Gaa n'ulo ahụ. I ruo, tukwasi mkpanaka m n'ihu nwantakiri nwoke ahụ."

³⁰ Ma nne nwantakiri ahụ zara si, "Dika ONYENWE ANYI na-adi ndu, na dika gi onwe gi nokwa na-adi ndu, agaghị m ahapu gi laa." Ilaisha biliri soro ya bido ila n'ulo ya.

³¹ Ma Gehazi butere uzo rute n'ulo ahụ, were mkpanaka ahụ tukwasi n'ihu nwantakiri nwoke ahụ, ma nke a emeghi ka nwantakiri ahụ teta ma

o bukwanyu kuo ume. Ya mere, Gehazi laghachiri izute Ilaisha, gwa ya si, "Nwata ahụ etetaghi."

³² Mgbe Ilaisha rutere n'ulo ahụ, o huru ka nwantakiri ahụ nwuru anwu dina n'elu ihe ndina ya. ³³ O banyere n'ime onuulo ahụ, mechibido ha abuo uzọ, kpee ekpere, kpokuo ONYENWE ANYI. ³⁴ Emesia, o makpuuru n'elu nwantakiri ahụ, tukwasị onu ya n'onu nwan-takiri ahụ, na anya ya abuo na nke nwantakiri ahụ, na aka ya abuo na nke ya. Mgbe o si otu a di-nara n'elu nwantakiri ahụ, ahụ nwantakiri ahụ malitere ikpo oku ozo. ³⁵ Ilaisha biliri jegharĩa n'ime ulo ahụ ugboro ole na ole, laghachikwa makpuru n'elu nwantakiri ahụ ozo. Emesia, nwantakiri ahụ zere uzere ugboro asaa, meghe anya ya abuo.

³⁶ Ilaisha kporo Gehazi si ya, "Kporo nwanyị Shunem." Ya mere, o kporo ya. Mgbe o biakwutere ya, o siri, "Kuru nwa gi." ³⁷ O batara, daa n'ala n'ukwu ya, kporo isiala. Emesia, o kuuru nwa ya nwoke puo.

Onwu di n'ite nri

³⁸ Ilaisha loghachiri na Gilgal, mgbe unwu di n'ala ahụ. Otu ubochi, mgbe ya na ufodu ndi amuma no na-enwe nzuko, o gwara onye na-ejere ya ozi okwu si ya: "Sikwasị ite ukwu ahụ n'oku, siere ndi a mu na ha no ihe oriri."

³⁹ Otu onye n'ime ha puru banye n'ohia ichikota akwukwo nri. O huru osisi vaini toro n'ohia, chikotaa ufodu afufa ohia, § nke

---

§ 4:39 4:39 Mkpuru afufa ohia yiri kukumba n'odidi, buo ibu dika oroma ma o na-elu ilu n'onu.

o kpojuru n'uwe mwuda ya dika o ga-ejideli. Mgbe o loghachiri, o gbupiasiri afufa oha ndi a, wunye ha n'ime ite ahụ si n'okụ, o bu ezie na o nweghi onye maara ihe ha bu. ⁴⁰ Mgbe o ghere, a wuputara ya nye ndi ikom ndi ahụ. Ma mgbe ha bidoro iri ya, ha tiri mkpu akwa si, "Onye nke Chineke, lee, onwu di n'ite nri a." Ha enwekwaghi ike iri ya.

⁴¹ Ilaisha kwuru okwu si, "Kpotanu utu oka." O ghanyere ya n'ime ite ahụ si, "Kunyerenu ha nri ka ha rie." Ha riri ya. O nwekwaghi ihe na-egbu egbu di n'ite ahụ.

Ilaisha enye nari ndi amuma nri

⁴² Otu nwoke si Baal-Shalisha bia, butere onye nke Chineke ogbe achicha iri abuo nke e ji oka bali mbu a ghotara n'ubi mee. O butekwaara ya isi oka ole na ole n'akpa. Ilaisha siri, "Were ihe ndi a nye ndi anyi ka ha rie."

⁴³ Onye na-ejere ya ozi juru, "Olee otu m ga-esi chee ihe a n'ihu nari mmadu?"

Ma Ilaisha zara, "Chiri ya nye ndi mmadu a ka ha rie, n'ihu na otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, 'Ha ga-eriju afo ha, nwekwa ndi ga-afodukwa.'"

⁴⁴ Ya mere, o chere ya n'ihu ha, ha rikwara, nri ahụ fodukwara dika okwu ONYENWE ANYI si di.

5

Neeman onye ekpenta

¹ N'oge a, Neeman bu ochiagha ndi agha eze Aram,* O bu onye di ukwu n'anya nna ya

* **5:1** 5:1 Aha eze a, bu Ben-Hadad nke abuo 2Ez 8:7

ukwu, burukwa onye a na-enye nsopuru n'ihi na ONYENWE ANYI sitere n'aka ya nye ndi agha Aram mmeri n'ogbo agha di iche iche. O bu dike na dimkpa n'agha, maobu onye ekpenta.

² Otu mgbe, ufodu n'ime ndi agha Aram na-apunara ndi mmadu ihe puru ga dota otu nwaagboghohota nta site n'Izrel, onye na-ejere nwunye Neeman ozi. ³ O siri nne ya ukwu, "O gaara ato m utoma ma a si na nna m ukwu ga-aga hu onye amuma no na Sameria. O ga-agwo ya oria ekpenta a."

⁴ Neeman nuru nke a, bilie gaa kororo eze Aram ihe niile nwaagboghohota a si Izrel kwuru. ⁵ Eze Aram siri, "Bilie, gaa, aga m ezigakwara eze Izrel† akwukwo ozi." Ya mere Neeman gara, o chiri talenti olocha iri, na puku shekel oloedo isii, na uwe oma di iche iche, nke di iri nonugugu. ⁶ Nke a bukwa ihe di n'ime akwukwo ahụ eze Aram degaara eze Izrel: "Nwoke a ji akwukwo a biakwute gi bu Neeman, onyeisi ndi agha m. Biko, achoro m ka i gwo ya oria ekpenta di ya n'ahu."

⁷ Ngwangwa eze Izrel guru akwukwo ahụ, o dowara uwe ya si, "Abu Chineke? A puru m ime ka mmadu nwuo na ime ka mmadu di ndu? Gini mere nwoke a ji ezitere m onye m ga-agwo oria ekpenta? Lee ka o si na-achoro uzoro anyi ga-eji nwee esemokwu."

⁸ Mgbe Ilaisha onye Chineke nuru na eze Izrel dowara uwe ya, o ziri ozi a zigara ya si, "Gini mere i ji dowaa uwe gi? Zitere m Neeman. O ga-amatakwa na e nwere onye amuma n'Izrel."

† 5:5 5:5 Aha eze a, bu Joram. 2Ez 8:28

⁹ Ya mere, Neeman bjarutere guzo n'onu uto ulo Ilaisha, ya na inyinya ya, na ugbo agha ya. ¹⁰ Ilaisha zigara onyeozu ya nke bbara zie si ya, "Jee saa ahụ gi ugboro asaa n'osimiri Jodan. I mee nke a, ekpenta ahụ ga-esi n'akuku ahụ gi niile puo. I ga-adikwa ocha."

¹¹ Ma Neeman were iwe nke ukwu tugharia bido ilaghachi ebe o si ba. Mgbe o na-ala, o na-ekwu na-asị, "Echere m na o ga-apukwute m, guzo, kpokuo aha ONYENWE ANYI Chineke ya, fufee aka ya n'ebe ahụ oria m di, gwoo m oria ekpenta m. ¹² Abana‡ na Fapa, bu osimiri di na Damaskos, ha adighi mma kara mmiri Izrel niile? O bu na m enweghi ike isa ahụ n'ime ha ma di ocha." O tughariri jiri onuma puo.

¹³ Ma ndi ozi Neeman jekwuru ya si ya, "Nna anyi, a si na o bu ihe siri ike nke ukwu ka onye amuma ahụ gwara gi si gi mee, i garaghi eme ya? Ma ihe o si gi mee bu naani 'Gaa saa ahụ gi ka i di ocha.'" ¹⁴ Ya mere, o gara sunye onwe ya n'ime osimiri Jodan ugboro asaa, dika onye nke Chineke gwara ya. Anụ ahụ ya loghachiri di ocha ka anụ ahụ nwantakiri.

¹⁵ Mgbe ahụ, Neeman na ndi niile ya na ha so laghachikwutere onye nke Chineke. O guzoro n'ihu ya si, "Ugbu a amatala m na o dighi Chineke ozo di n'ụwa niile ma o bughị naani n'Izrel. Ya mere, biko, nara onyinye a site n'aka ohu gi."

¹⁶ Ma Ilaisha zara si ya, "Dika ONYENWE ANYI na-adị ndu, bu onye m na-ejere ozi, agaghị m ana

---

‡ 5:12 5:12 A na-akpokwa ya Amana

gị ihe ọbụla.” Ma Neeman rịọrọ ya arịrịọ ka ọ nara ya, ma ọ juru aju.

¹⁷ Mgbe ahụ Neeman siri, “Ọ buru na i gaghị anara, biko, kwerenu ka m kporo aja nke inyinya abuo nwere ike ibu. N’ihi na site ugbo a gaa n’ihu, agaghị m achuru chi ozo aja nsure oku, ma ọ bughị naanị ONYENWE ANYI. ¹⁸ Ma ka ONYENWE ANYI gbaghara ohu gi naanị otu ihe a. Mgbe nna m ukwu banyere n’ulo arusi Rimon ikpo isiala, mgbe ọ na-adabere n’aka m, nke ga-eme ka mu onwe m kpo kwa isiala. Mgbe m si otu a kpo isiala n’ulo arusi Rimon, ka ONYENWE ANYI gbaghara ohu gi n’ihi nke a.”

¹⁹ Ilaisha zara si ya, “Ọ di mma, laa n’udo.”

Mgbe Neeman lawara, o jerubeghi ebe di anya, ²⁰ Gehazi, bu onyeozu Ilaisha onye nke Chineke, siri n’obi ya, “Nna m ukwu emezighi ikwere ka Neeman onye Aram laa na-anataghi ya ihe o ji bia. Dika ONYENWE ANYI na-adu ndu, aga m eji oso gbakwuru ya napa ya ufo du ihe ahụ.”

²¹ Ya mere, Gehazi gbara oso gbakwuru Neeman. Mgbe Neeman huru ya ka ọ gba oso nabia, o si n’elu ugbu agha ya wudata gaa zute ya, juo ya si: “Udo ọ dikwa?”

²² “E, udo di,” ka Gehazi zara, “Onyenwe m zitere m ka m gwa gi, ‘Lee, umu okorobia abuo n’etiti ndi amuma si n’ugwu Ifrem biakwute m. Biko nye ha otu talenti olocha na uwe mgbanwe abuo.’”

²³ Ma Neeman zara si ya, “Biko, were talenti abuo.” O kwagidere Gehazi ka ọ nara ha. O kechiri talenti olocha abuo ahụ n’akpa abuo, tinyere uwe mgbanwe abuo. O bunyere ndi ohu

ya ka ha buru ya na-aga n'ihu Gehazi. ²⁴ Ma mgbe ha rutere n'ugwu, Gehazi naara ndi ohu Neeman ihe ndi ahụ, si ha laghachikwa. O zoro ihe ndi ahụ n'ime ụlọ.

²⁵ Mgbe ọ batara n'ụlọ guzo n'ihu nna ya ukwu, Ilaisha juru ya si, "Ebee ka i si na-abia Gehazi?"

Ọ zara, "Ohu gi ejeghi ebe obula."

²⁶ Mgbe ahụ Ilaisha zara ya, "Ọ bu na mmuo m esoghi gi mgbe nwoke ahụ si n'ugbo ya ridata izute gi? Oge a ọ bu oge inara ego, na inara uwe, na inara ubi oliv, na ubi vaini, na igwe ehi, na igwe aturu, na ndi ohu ndi ikom, na ndi ohu ndi inyom na-eje ozi? ²⁷ N'ihi nke a, ekpenta ahụ di Neeman ga-abiakwasị gi, na umu umu gi, ruo mgbe ebighi ebi." Ya mere, Gehazi ghorọ onye ekpenta si n'ihu ya puo. Anu ahụ ya bidokwara icha ocha dika ogbo ocha.

6

Isi anyuike esee n'elu mmiri

¹ Umụ ndi amuma gwara Ilaisha okwu si, "Lee, ebe a anyi bi n'ihu gi di oke nta kari. ² Ya mere, ka anyi gaa n'akuku Jordan gbute osisi anyi ga-eji wuo ulo ebe anyi ga-ebi."

Ọ sirị ha, "Meenu ka unu kwuru."

³ Ma otu onye n'ime ha rioro ya si, "Biko, nna anyi ukwu, soronu anyi."

O kwenyere na ọ ga-eso ha. ⁴ O sonyekwara ha.

Mgbe ha biaruru n'akuku Jordan, ha malitere igbutu osisi. ⁵ Ma mgbe otu n'ime ha no na-egbutu otu osisi, anyuike ya dabara n'ime mmiri.

O tiri mkpu si, “Ewoo, onyenwe m. O bukwanu ihe a riota araota.”

⁶ Mgbe ahụ, onye nke Chineke juru ya si, “Ebee ka o dabara?” Mgbe o ziri ya ebe o dabara, Ilaisha gbutere osisi tuba ya n’ebe ahụ, mee ka anyuike ahụ segolite na-erughari n’elu mmiri.

⁷ O siri, “Tutulite ya.” O setiri aka ya weputa ya.

Isi ekpuo ndi agha Siria

⁸ N’oge a, eze ndi Aram* na ndi Izrel no n’agha. Mgbe ya na ndiisi agha ya kparitachara, o siri, “Aga m eguzobe omuma ulo ikwu m n’ebe di otu a na n’ebe di otu a.”

⁹ Ngwangwa, onye nke Chineke zigaara eze Izrel† ozi si, “Lezie anya, unu ejekwala nso n’ebe ahụ, n’ihi na eze Aram na ndi agha ya no n’ebe ahụ.” ¹⁰ N’ihi nke a, eze Izrel mere nchoputa banyere ebe ahụ onye nke Chineke gwara ya. Otutu mgbe Ilaisha doru eze aka na nti, n’ihi ya, ha noro na nche n’ebe ahụ niile.

¹¹ Ihe ndi a mere ka iwe wee eze ndi Aram. O kpokotara ndiisi oru ya nye ha iwu si, “Gwanu m, onye n’ime anyi dinyere eze Izrel?”

¹² Otu onye n’ime ndi ochiagha ya siri, “O nweghi onye obula n’ime anyi, onyenwe m bu eze. O bu Ilaisha, onye amuma Izrel, bu onye na-agwa eze Izrel okwu niile i na-ekwu n’ime ebe ndina gi.”

¹³ Ya mere, eze Aram nyere ha iwu si ha, “Gaanu, choputa ebe o no, ka m ziga ndi agha

---

* **6:8** 6:8 Nke bu Ben-Hadad nke abuo † **6:9** 6:9 Onye a na-akpo Joram

ga-aga jide ya.” Ha gara lōta, kōrō ya na Ịlaisha nọ na Dōtan. ¹⁴ N’ihi ya, n’otu anyasị eze Aram zigara ọtụtụ ndị agha ya, ndị ji ịnyinya na ụgbọ agha gbaa obodo ahụ gburugburu.

¹⁵ Mgbe onye na-ejere onye nke Chineke ozi biliri ọtọ n’isi ụtụtụ pụọ, ọ hụrụ ọtụtụ ndị agha na ịnyinya na ụgbọala, ka ha gbara obodo ha nọ gburugburu. O tiri mkpu sị, “Ewoo, onyenwe m, gini ka anyị ga-eme ugbu a?”

¹⁶ Ma Ịlaisha zara sị ya, “Atula egwu, n’ihi na ndị nonyere anyị di ọtụtụ karịa ndị nonyeere ha.”

¹⁷ Mgbe ahụ, Ịlaisha kpere ekpere sị, “ONYENWE ANYỊ, biko, saghee anya ya abụọ ka ọ hụ.” ONYENWE ANYỊ meghere anya ohu Ịlaisha, mee ka ọ hụ ịnyinya ọkụ, na ụgbọala ọkụ juputara n’ugwu di gburugburu ebe ahụ niile.

¹⁸ Mgbe ndi iro ahụ na-abiaru ya nso, Ịlaisha kpokuru ONYENWE ANYỊ n’ekpere sị, “Mee ka isi kpuo ndi agha niile.” O mekwara ka isi kpuo ha, di ka Ịlaisha rioro.

¹⁹ Ịlaisha putara sị ha, “Nke a abughị ụzọ, nke a abukwaghị obodo unu na-achọ. Soronu m, ka m gosi unu nwoke unu na-achọ.” O duuru ha jee Sameria.

²⁰ Mgbe ha biaruru Sameria, Ịlaisha kpere ekpere sị, “Biko, ONYENWE ANYỊ, ugbu a meghere anya ha, ka ha hụ ụzọ.” ONYENWE ANYỊ meghere anya ha di ka Ịlaisha kpere n’ekpere; ha matak-wara na ha nọ na Sameria.

²¹ Mgbe eze Izrel hụrụ ha, ọ juru Ịlaisha ajuju sị, “Nna m, i choro ka m gbuo ha?”

²² Ilaisha zara si ya, “Egbula ha. I ga-egbu ndi i ji nma agha na uta gi dota n’agha? Nye ha nri na mmiri, zilaga ha ka ha lakwuru onyenwe ha.” ²³ Ya mere, o kwadooro ha oke oriri di ukwu, mgbe ha riri, nukwaa, o zilagara ha, ha lakwuuru nna ha ukwu. Site n’oge ahụ gaa n’ihu, ndi otu Aram na-apunara mmadu ihe kwusiri inye nsogbu n’oke ala ndi Izrel.

Unwu n’obodo Sameria

²⁴ Ma mgbe ufodu oge gasiri, Ben-Hadad, eze Aram, chikotara ndi agha ya niile puta bia gbaa Sameria gburugburu. ²⁵ N’ihi nke a, oke unwu dara n’obodo Sameria. Nri koru n’ala ahụ ruo na e bidoro ire otu isi inyinya ibu‡ iri shekel olocha asato. E rekwarara nsi nduru shekel ise.

²⁶ Mgbe eze Izrel na-agafe n’elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu, otu nwanyi kpokuru ya si ya, “Nyere m aka, onyenwe m eze.”

²⁷ Ma eze zara si ya, “O buru na ONYENWE ANYI ekweghi inyere gi aka, ebee ka m ga-esi nwetara gi inyeaka? O bu site n’ebe izocha oka? Ka o bu n’ebe izocha mmanya vaini?” ²⁸ Mgbe ahụ, eze juru ya si, “Gini na-eme?”

O zara, “Nwanyị a siri, ‘Nye nwa gi nwoke ka anyi rie ya taa, echi anyi ga-eri nwa m nwoke.’” ²⁹ Ya mere, na anyi siri nwa m rie ya. N’ubochi nke so ya asiri m ya, ‘Weputa nwa gi nwoke ka anyi rie ya,’ ma o zoola ya.”

³⁰ Mgbe eze nuru okwu nwanyi a, o dowara uwe ya. Ma dika o na-agabiga n’elu mgbidi ahụ,

---

‡ 6:25 6:25 Inyinya ibu so n’anu umu Izrel na-ekwesighi iri n’ihi na o dighi ocha. Lev 11:4

ndị mmadụ lere anya hụ n'okpuru uwe, akwa mkpe dị n'ime ahụ ya. ³¹ O siri, "Ka Chineke mesoo m mmeso, otu ọbụla mmeso ahụ si dị n'ọ, ma ọ bụrụ na isi Ịlaisha nwa Shafat anọgide n'ahụ ya taa."

³² N'oge a, Ịlaisha nọdurụ ala n'ụlọ ya, ndị okenye sokwa ya nọdụ. Eze zipurụ onyeozị, ma tupu o rute, Ịlaisha gwara ndị okenye ahụ okwu sị ha, "Unu ahụla na ogbu mmadụ a ezitela mmadụ ka ọ bịa gbupụ m isi. Mgbe onyeozị ya bjaruru, mechienụ ụzọ hapụ ya n'ezị, n'ihị na eze n'onwe ya ga-eso ya n'azụ bịa." ³³ Mgbe Ịlaisha nọ na-agwa ha okwu, lee onyeozị ahụ ka ọ na-abiakwute ya.

Eze sokwa ya n'azụ na-ekwu okwu na-asị, "ONYENWE ANYỊ emeela ka ihe ọjọọ dị otu a dakwasị anyị. Gini mere m ga-eji lee anya inyeaka site n'aka ONYENWE ANYỊ ọzọ?"

7

¹ Ịlaisha zara sị ya,* "Nurụ okwu ONYENWE ANYỊ. N'ihị na otu a ka ONYENWE ANYỊ na-ekwu,† N'oge dika mgbe a echi, a ga-ere otu akpa nta ụtụ ọka otu shekel, rekwaa akpa nta ọka balị abụọ otu shekel n'ọnụ ụzọ ama obodo Sameria."

² Ochiagha ahụ, nke eze na-adabere n'aka ya, siri onye nke Chineke, "Lee, a sịkwari na ONYENWE ANYỊ emeghee oghere idee nke eluigwe, nke a ọ pụrụ ime?"

Ma Ịlaisha zara ya, "Ị ga-eji anya gi abụọ hụ ya, ma ị gaghi eri site n'ime ya."

* **7:1** 7:1 2Ez 6:24-29 † **7:1** 7:1 2Ez 7:18-19

Ogbaaghara n'ogige agha ndi Sameria

³ N'oge a, e nwere ndi ekpenta[‡] anọ nọ n'ezi mgbidi gbara Sameria gburugburu, n'akuku onu uzọ e si abata obodo ahụ. Ha sịritara onwe ha, "Gini ka anyi nọ n'ebe a na-eme? O bu ka anyi noro n'ebe a tutu anyi anwu? ⁴ O buru na anyi asi, 'Anyi ga-abanye n'ime obodo,' unwu di n'ebe ahụ, anyi ga-anwukwa. O burukwanu na anyi anogide n'ebe a anyi ga-anwu. Ya mere ka anyi gafeenu banye n'omuma ulo ikwu ndi agha Aram, were onwe anyi nyefee ha n'aka. O buru na ha edebe anyi ndu, anyi ga-adi ndu, o buru na ha egbuo anyi, anyi ga-anwukwa."

⁵ N'oge uhuruchi, ha biliri gaa n'omuma ulo ikwu ndi agha Aram. Mgbe ha biarutere n'onu ulo ikwu ahụ, o nwekwaghi onye nọ n'ebe ahụ, ⁶ n'ihia na Onyenwe anyi mere ka ndi Aram nu uzu ugbo agha na nke inyinya, na nke usuu ndi agha. Nke a mere ka onye obula gwa ibe ya si, "Lee, eze ndi Izrel egoola ndi agha ndi Het, na ndi eze Ijpt ibuso anyi agha." ⁷ Ha biliri gbapu oso n'abali ahụ, hapu ulo ikwu ha niile, na inyinya ha niile, na inyinya ibu ha niile, na ihe niile otu o si diri, ma gbapu oso ndu.

⁸ Mgbe ndi ekpenta ahụ rutere ogige ndi agha ndi Siria, ha banyere n'ime otu ulo rie ihe, nukwaa ihe onunu di n'ime ya. Ha chiri olaocha na olaedo na uwe oma niile di n'ime ya gaa zoo ha. Ozokwa, ha loghachiri banye n'ulo ozo kwakoro ufodu ihe di n'ime ya gaa zoo.

[‡] **7:3** 7:3 Onye obula na-aria oria ekpenta a gaghi ebi n'ime obodo n'etiti umu mmadu. Lev 13:45-46; Onu 5:2-4; 12:10.

⁹ Ma mgbe ahụ ha siritara onwe ha, “The anyị na-eme ezighị ezi. Taa bụ ubochi ozioma, ma lee ka anyị na-agba nkiti. O buru na anyị echere ruo ihè ututu, a ga-achoputa ajojo omume anyị. Ugbu a bianu, ka anyị gaa gwa ndi no n’uloeze, ihe anyi huru.”

¹⁰ Ya mere, ha gara kpokuo ndi nche onu uzọ obodo ahụ, gwa ha si, “Anyi banyere n’ogige ndi agha Aram, o nweghi mmadu obula no n’ebe ahụ, o dighi olu mmadu anyi nuru n’ebe ahụ, naani inyinya na inyinya ibu elibere n’osisi, na ulo ikwu ha a hapuru dika ha di.” ¹¹ Ndi na-eche nche tiri mkpu kororo ndi no n’uloeze ihe mere.

¹² Eze biliri n’abali ahụ gwa ndisi oru ya si, “Ka m gwa unu ihe ndi Aram mere anyi. Ha maara na anyi no n’oke agu, n’ihi ya, ha akpacharala anya hapu omuma ulo ikwu ha gaa zoo onwe ha n’ime oha. Echiche ha bu, ‘Ndi a ga-aputariri, mgbe ahụ, anyi ga-ejide ha na ndu, banyekwa n’ime obodo ha.’”

¹³ Ma otu onye n’ime ndisi agha ya zara si ya, “Ka ufodu mmadu duru inyinya ise ndi ahụ foduru n’obodo. O buru na ndi a alotaghi onodu ha ga-adi ka nke ndi Izrel niile foduru n’ebe, e, ha ga-adi ka ndi Izrel niile a guru dika ndi nwuru anwu. Ya mere, ka anyi zipu ha ka ha gaa choputa ihe mere.”

¹⁴ Ya mere, ha hoputara ugbo agha abuo na inyinya ndi na-adokpu ha. Eze zipuru ha ichuso ndi agha Aram, O nyere ndi na-agba ha iwu si, “Gaanu choputa ihe mere.” ¹⁵ Ha sogidere ha ruo n’osimiri Jordan. N’akuku uzọ niile juputara n’uwe na ngwa agha ndi agha Aram tufuru

mgbe ha na-eme ngwangwa. Ndi ahụ e zipurū loghachiri bịa kọrọ eze ihe ha hūrū. ¹⁶ Ndi Izrel niile purū gaa kwakọrọ ihe di n'omuma ulọ ikwu ndi Aram. Nke bu na e rere otu akpa nta utu oka a kworọ nke oma otu shekel, rekwa akpa oka bali abuo otu shekel dika ONYENWE ANYI si kwuo.

¹⁷ Eze hoputara ochiagha ahụ, nke o na-adabere n'aka ya, nye ya oru ilekota onu uzọ obodo ahụ. Ma ndi si n'obodo na-enuputa nuturu ya, zoọ ya ukwu, zogbuo ya mgbe ha na-agbaputa. § O nwuru dika Ilaisha onye nke Chineke kwuru mgbe eze biakwutere ya unyaahụ, ijide ya. ¹⁸ Ihe niile mezuru dika onye nke Chineke gwara eze okwu si ya, "A ga-ere akpa nta oka bali abuo otu shekel na otu akpa nta utu oka otu shekel, n'onu uzọ ama Sameria."

¹⁹ N'oge ahụ, ochiagha ahụ na-ejere eze ozi zara si ya, "The di otu a agaghi eme, o buladi na ONYENWE ANYI emeghee eluigwe mee ka nri zoo, nke a o ga-eme?" Ma onye nke Chineke zara ya, "I ga-eji anya gi hu ya, ma i gaghị eso rie ya." ²⁰ O bukwa otu a ka o si mee, n'ihi na ndi mmadu zogburu ya n'ukwu n'onu uzọ ama, ebe o no nwuo.

8

Nloghachi nwanyi Shunem

¹ Ilaisha gwara nwanyi ahụ o mere ka nwa ya si n'onwu bilie okwu si ya, "Bilie, gi na ezinaulo gi, gaa n'obodo ozọ ebe unu ga-anọ dika obia

---

§ 7:17 7:17 Amuma ahụ mezuru n'isi ochiagha eze dika e kwuru ya. 2Ez 7:2

n'ihì na ONYENWE ANYÌ ekwuola na oke ụnwụ ga-adakwasị ala Izrel afo asaa.”² Nwanyị ahụ mere dika onye nke Chineke gwara ya, o biliri, ya na ezinaụlọ ya gaa biri n'ala ndị Filistia* afo asaa.

³ Mgbe ụnwụ ahụ gwusiri n'afọ nke asaa, o si n'ala ndị Filistia lōta n'Izrel. Mgbe ọ lōtara, o jekwuuru eze ka o nyere ya aka inwetaghachi ụlọ ya na ala ya. ⁴ Mgbe nwanyị ahụ biakwutere eze, eze nọ na-agwa Gehazi bụ onye na-ejere onye nke Chineke ozi okwu si ya, “Biko, kọrọ m akukọ ihe ukwu niile Ilaisha mere.” ⁵ Mgbe Gehazi na-akorọ eze otu Ilaisha si mee ka nwan-takiri nwurụ anwụ di ndụ ọzọ, nwanyị ahụ, onye bụ nne nwantakiri ahụ, batara n'ime ụlọeze.

Mgbe ahụ, Gehazi kwuru si, “Onyenwe m eze, onye a bụ nwanyị ahụ, leekwa nwa ya nwoke, onye Ilaisha mere ka ọ di ndụ ọzọ.” ⁶ Eze juru nwanyị ahụ ajuju si ya, “Ọ bụ eziokwu?” Nwanyị ahụ kọrọ eze akukọ ihe niile mere.

Mgbe ahụ, eze dunyere ya otu onyeisi n'ime ndi ozi ya ka o nyere ya aka inwetaghachi ihe ya niile, ya na ụgwọ ruru ya n'ihì mkpuru ubi ya niile ha ghorọ mgbe ahụ o bi n'ala ndi Filistia.

Hazael egbuo Ben-Hadad

⁷ Mgbe ihe ndi a gasiri Ilaisha gara Damaskos, isi obodo ndi Siria. N'oge a, Ben-Hadad eze Aram, na-aria oria. “A gara gwa eze na onye nke Chineke abiala n'ebe ahụ.” ⁸ Mgbe eze nuru ya, ọ kporo Hazael si ya, “Were onyinye inata

---

* **8:2** 8:2 Ọ bughị naanị n'ala Filistia na-emeputa nri kariya ala ugwu Izrel, kama ndi agha Siria adighi e buso ha agha mgbe mgbe, dika ha na-eme ndi Izrel.

ihuoma n'aka gi wegara onye nke Chineke, site n'aka ya juta ONYENWE ANYI ase. Juo ya, 'M ga-esi n'oria a bilie?' "

⁹ Hazael weere iri inyinya kamel anọ buru ezi ihe niile si n'ala Damaskos,† wetara Ilaisha onyinye ndi a si ya, "Nwa gi Ben-Hadad, eze Aram, zitere ka m juo gi si, 'M ga-esi n'oria a bilie?' "

¹⁰ Ilaisha zara si ya, "Laa, gaa gwa ya si ya, 'I ga-esi n'oria bilie.' Ma ONYENWE ANYI egosila m na, n'ezie, o ga-anwu." ¹¹ Mgbe Ilaisha no nakwu okwu a, o legidere Hazael anya n'ihu tutu ruo mgbe ihere mere ya. Mgbe ahụ, onye nke Chineke kwara akwa.

¹² Mgbe ahụ, Hazael juru Ilaisha ajuju si, "O bu ginị mere onyenwe m ji akwa akwa?"

Ilaisha zara si ya, "N'ihina amaara m ihe ojuo i ga-eme umu Izrel n'oge di n'ihu. I ga-akpo obodo niile ha e wusiri ike oku, jiri mma agha gbuo umu okorobia ha. I ga-atupia umuntakiri na-anu ara, bowakwaa afọ ndi inyom di ime."

¹³ Hazael sirị, "Olee otu oru gi, bu nkita efu, ga-esi nwee ike imezu ihe ukwu a?"

Ilaisha zara, "ONYENWE ANYI egosila m na i ga-abu eze Aram."

¹⁴ Mgbe Hazael, si n'ebe Ilaisha no laa, o biakwutere nna ya ukwu. Mgbe Ben-Hadad juru ya si, "Gini ka Ilaisha gwara gi?" Hazael zara si, "O gwara m na i ga-esi n'oria bilie." ¹⁵ Ma n'echi ya, Hazael chiri akwa na-egbo oyi, banye

† 8:9 8:9 Damaskos, bu isi obodo di mkpa ebe a na-azu ahia, nke di n'etiti mba Ijpt, na Eshia nke mpaghara Toki na Mesopotamia.

ya na mmiri jiri ya baa n'ebe eze dina, gbasaa ya n'ihu eze, tutu ruo mgbe o nwuru. Emesja, Hazael ghororo eze n'onodu ya.

Jehoram eze Juda

¹⁶ N'afọ nke ise nke ochichi Joram nwa Ehab eze Izrel, mgbe Jehoshafat bu eze Juda, ka Jehoram nwa Jehoshafat malitere ochichi ya dika eze Juda. ¹⁷ O di iri afọ ato na abuo mgbe o malitere ibu eze, o chiri afọ asato na Jerusalem.

¹⁸ O soro uzo ndi eze Izrel dika ulo Ehab mere, n'ihu na o luru ada Ehab. O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI. ¹⁹ Ma n'agbanyeghi nke a, n'ihu ohu ya bu Devid ONYENWE ANYI achoghi ibibi Juda. N'ihu na o kwere nkwa ime ka oriona diiri Devid na umu umu ruo mgbe ebighi ebi.

²⁰ N'oge Jehoram bu eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. ²¹ Ya mere, Jehoram‡ duuru ugbo agha ya niile gaa n'obodo Zaija. O biliri n'abali tigbuo ndi Edom ahụ gbara ya na ndi ochiagha ugbo agha ya gburugburu; ma ndi agha ya gbaghachiri azu, laa n'ulo ha. ²² Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo taa.

Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahụ.

²³ Akuko ihe niile Jehoram mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Juda mere n'ubochi ndu ha? ²⁴ Joram sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri nna ya ha n'obodo Devid. Ahazaya nwa ya ghororo eze n'onodu ya.

---

‡ 8:21 8:21 Joram, nke a bu ikpobiri aha a na nkenke

Ahazaya eze Juda

²⁵ N'afọ nke iri na abụọ nke ọchịchị Joram nwa Ehab, bụ eze Izrel, ka Ahazaya nwa Jehoram, bụ eze Juda malitere ịchị. ²⁶ Ahazaya gbara iri afọ abụọ na abụọ mgbe ọ malitere ibụ eze, ọ chiri otu afọ na Jerusalem. Aha nne ya bụ Atalaya, § nwa nwa Omri, eze Izrel ²⁷ O soro ụzọ niile nke ndị ezinaụlọ Ehab, mee ihe dị njoy n'anya ONYENWE ANYI dika ezinaụlọ Ehab mere, n'ih1 na ọ luru nwanyi si n'ezinaụlọ Ehab.

²⁸ Ahazaya sooro Joram nwa Ehab, gaa ibuso Hazael eze Aram* agha na Ramot Gilead. Ndi Aram meruru Joram ahụ. ²⁹ Ya mere, eze Joram loghachitere na Jezril, ka a gwoyo ya mmeru ahụ ndi Aram meruru ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram luru.

Mgbe ahụ, Ahazaya nwa Jehoram eze Juda, gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ih1 na e meruru ya ahụ.

9

Jehu na onwu Jezebel

¹ Emesia, Ilaisha onye amuma, kporo otu onye n'ime umu ndi amuma si ya, "Jikere, fanye onu uwe mwuda gi n'eriri ikere n'ukwu gi,* werekwa karama mmanu oliv a n'aka gi, bia ka i gaa Ramot Gilead. ² I jeruo ebe ahụ, jee hụ Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi anya. Mee ka o bilie site n'etiti ndi ha na ya no. Mekwaa ka

---

§ **8:26** 8:26 Atalaya, bụ nwunye Joram, burukwa nwa eze Ehab, onye Jezebel muru ya. 2Ih 21:6 * **8:28** 8:28 Maobu, Siria

* **9:1** 9:1 Lit. belit

gi na ya naani baa n'ime ulo. ³ Were karama mmanu wukwasị ya n'isi gwa ya okwu si, 'Otu a ka ONYENWE ANYI kwuru, eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.' I mesia, meghe uzọ osiiso, sitekwa n'ebe ahụ gbapụ osọ."

⁴ Nwokorobia onye amuma ahụ gara Ramot Gilead. ⁵ Mgbe o jeruru, o huru ebe ochiagha ahụ noduru n'ala n'etiti ndiisi agha ibe ya. O kwuru si, "Enwere m ozi m ga-ezi gi, ochiagha."

Jehu juru, "O bu onye n'ime anyi ka i chorọ izi ozi?"

O zara, "O bu gi ochiagha."

⁶ Jehu biliri baa n'ime ulo. Nwokorobia onye amuma ahụ wukwasiri ya mmanu n'isi, si ya, "Otu a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel siri, 'Eteela m gi mmanu ibu eze ndi nke ONYENWE ANYI, bu Izrel. ⁷ I ga-ekpochapu ezinaulo Ehab, nna gi ukwu, aga m esi otu a botara onwe m obo, n'ih i obara ndi ohu m, bu ndi amuma na obara ndi ozi ONYENWE ANYI niile Jezebel wufuru. ⁸ Ezinaulo Ehab ga-abu ihe lara n'iyi. N'ala Izrel, m ga-esite n'ezinaulo Ehab bipu ndi ikom niile, maobu ohu maobu onye nwe onwe ya. ⁹ M ga-ala ulo Ehab n'iyi, ka m si laa ezinaulo Jeroboam nwa Nebat n'iyi, na dika m si lakwaa ezinaulo Baasha, nwa Ahija n'iyi. ¹⁰ Nkita ga-erikwa anu Jezebel nwunye Ehab na Jezril. O dikwaghi onye ga-eli ya.'" Mgbe o kwuchara okwu ndi a, onye amuma ahụ meghe uzọ gbapụ osọ.

¹¹ Jehu jekwuuru ndiisi agha ibe ya. Otu onye n'ime ha juru ya si, "Gini ka onye ara ahụ chorọ bia? Udo o dikwa?"

Jehu zara, “Unu maara onye o bu, marakwa udi okwu ga-esi ya n’onu puta.”

¹² Ha siri, “Ihe i kwuru abughi eziokwu, gwa anyi ihe o kwuru.”

Jehu siri, “Ihe ndi a ka o gwara m, ‘Otu a ka a ONYENWE ANYI kwuru, Eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.’”

¹³ Ngwangwa ha chiri uwe mgbokwasị ha niile doo ha n’usoro n’ala ebe ahụ ka Jehu zokwasị ha ukwu. Ha furu opi ike tie mkpu si, “Jehu bu eze!”

Jehu egbuo Joram na Ahazaya

¹⁴ Otu a ka Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi, si gbaa izu megide Joram. (N’oge a, Joram na ndi Izrel niile na-eche Ramot Gilead nche, n’ihi Hazael eze Aram.) ¹⁵ Ma Joram bu eze, laghachitere na Jezril ebe o no ka ahụ di ya mma maka ahụ ndi Aram meruru ya mgbe ya na Hazael, eze Aram luru agha. Ya mere, Jehu siri, “O buru na nke a bu uche unu, ime m eze unu, unu ekwela ka onye obula si n’obodo a gbapu, gaa Jezril ko akuko a.” ¹⁶ Mgbe ahụ, Jehu wukwasiri n’elu ugbo agha ya gbaga Jezril, n’ihi na Joram no n’ebe ahụ na-ezu ike. Ma Ahazaya, bu eze Juda gakwara ileta ya.

¹⁷ Mgbe onye nche no n’ulo elu Jezril huru Jehu na ndi agha ya ka ha na-abia, o tiri mkpu si, “Lee, o nwere ndi agha na-abia.”

Joram eze Izrel nyere iwu si, “Zipu otu onye na-agba inyinya ka o gaa zute ha juo ha si, ‘Udo o dikwa?’”

18 Onye ọgbainyinya ahụ nọkwasi n'elu ya gbapụ izute Jehu, si, "Otu a ka eze si, 'Udo ọ dikwa?'"

Jehu zara, "Gini ka gi na udo nwekorọ? Tugharia gaa soro m n'azu."

Onye nche ahụ ziri ozi si, "Onyeozì ahụ ezutela ha, kama ọ naghị alọta."

19 Eze zipurụ onye ọgbainyinya nke abụọ. Mgbe ọ biakwutere ha ọ si, "Otu a ka eze si, 'Udo ọ dikwa?'"

Jehu zara, "Gini ka gi na udo nwekorọ? Chigharia soro m n'azu."

20 Onye ahụ nọ na-eche nche si, "Ọ garuola ha nso, ma ọ dighi aloghachitekwa azu. Ma ọgbugba inyinya dika ọ bu Jehu nwa Nimshi, n'ihu na ọ na-agba inyinya ya dika onye na-ayi ara."

21 Joram nyere iwu si, "Kwadooro m ụgbọ agha m." Mgbe a kwadooro ya, Joram eze Izrel, na Ahazaya, eze Juda, putara nọkwasi n'ụgbọ agha, onye ọbụla na nke ya, puo iga izute Jehu. Ha zutere ya n'oke ala ubi Nebot, onye Jezril.

22 Mgbe Joram huru Jehu, ọ juru, "I biara n'udo? Udo ọ dikwa, Jehu?"

Jehu zara, "Olee otu udo ga-esi diri, ebe ọ bu na ihe ojoo niile nke ikpere arusi na mgbaasi nke Jezebel nne gi, juputara n'ebe niile."

23 Joram chighariri ụgbọ agha ya bido igba oso. Mgbe ọ na-agba oso, o tiri mkpu kpokuo Ahazaya si ya, "Ahazaya, Aghughu di, ọgbaaghara di!"

24 Jehu jiri ike ya niile dotia uta o ji n'aka ya gba ya Joram. Ọ gbatara Joram aku ahụ n'azu.

Àkù ahụ sikwa ya n'obi pụta. Nke a mere ka Joram daa n'ime ugboala ya nwụọ. ²⁵ Mgbe ahụ, Jehu siri Bidka, bụ onyeisi agha ya, "Bulie ya, tũba ya n'ubi Nebot onye Jezril. Chetakwa na mụ na gị nọkwasiri n'elu inyinya, anyị abụọ, na-eso nna ya Ehab, mgbe ONYENWE ANYI kwuru okwu amuma a megide ya. ²⁶ 'N'ezie, ahuru m obara Nebot na obara umu ya ndi ikom unyaahu, otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara, n'ihi ya, aghaghi m ime ka i kwughachi ugwo obara ha n'ala ubi a.' Ugbu a, bulie ya tũba ya n'ala ubi a di ka okwu ONYENWE ANYI si di."

²⁷ Mgbe Ahazaya eze Juda, huru ihe mere, o gbaara oso na-agbago n'uzo Bet Hagan. Ma Jehu chusoro ya, na-eti mkpu si, "Gbukwuonu ya." Ha meruru ya ahụ ka o no n'ugbo agha ya, n'uzo iga Gua, nso Ibleam, o gbara oso ga Megido ebe o no nwuo. ²⁸ Ndi ohu ya ji ugbo agha bia buru ozu ya bubata ya na Jerusalem, lie ya n'ebe e liri nna nna ya ha, n'obodo Devid. ²⁹ N'afọ iri na otu nke ochichi Joram nwa Ehab, ka Ahazaya malitere ibu eze Juda.

Onwu Jezebel

³⁰ Mgbe Jezebel nuru na Jehu abiaruola Jezril, o banyere n'ulo ya, tee uri n'anya abuo, dozie agiri isi ya, puta bia nodu ala n'akuku oghereikuku, site n'ebe ahụ na-elepu anya n'ezi. ³¹ Mgbe Jehu batara n'onu uzo e si abata uloeze, Jezebel kpokuru ya si, "I biara n'udo, gi Zimri, gi onye gburu nna gi ukwu."

³² Jehu leliri anya elu lee anya na oghereikuku tie mkpu si, "Onye dinyeere m?" Onozi abuo

maobu atọ na-eje ozi n'uloeze leputara anya lee ya anya. ³³ Jehu nyere ha iwu si ha, "Tudanu ya n'ala." Ya mere, ha si n'elu ebe ahụ tuda ya n'ala. Mgbe ọ daruru ala, ọbara ya fesasiri n'ahụ mgbidi ulo na n'ahụ inyinya ndi ji ukwu ha zojaa ya.

³⁴ Jehu banyere no n'ime uloze rie ihe, nukwaa ihe onunu. Emesia, o nyere iwu si, "Leenu nwanyi a a buru onu; burunu ya gaa lie ya, n'ihia na o bu ada eze."† ³⁵ Mgbe ha putara ili ya, o bu naani okpokoro isi ya na okpukpu ukwu ya abuo, na aka ya abuo ka ha huru. Ha ahukwaghi anu ahụ ya. ³⁶ Ha laghachiri gwa Jehu ihe ha huru. O zara si ha, "Nke a bu okwu ONYENWE ANYI, nke o kwuru site nonu ohu ya Ilaija onye Tishbe si: 'N'ala ubi di na Jezril ka nkita ga-anọ rie anu ahụ Jezebel. ³⁷ Ozu Jezebel ga-adị ka unyi n'ala ubi di na Jezril, ruo na mmadu enweghi ike ikwuputa si, Nke a bu Jezebel.' "

10

Ogwugwu ezinaulo Ehab

¹ Ugbu a, e nwere umu Ehab ndi ikom onuogugu ha di iri asaa ndi no na Sameria,* Jehu dere akwukwo ozi ziga Sameria, zigara ndiisi obodo Jezril, zigakwara ndi okenye na ndi na-elekota umu Ehab ndi ahụ. O sirị, ² "Ugbu a, mgbe akwukwo a rutere unu aka, ebe unu

† **9:34** 9:34 Jezebel bu ada Etbaal, eze ndi Saidon 1Ez 16:31

* **10:1** 10:1 Sameria, bu isi obodo alaeze Ugwu, site n'oge eze Omri chirị Izrel. 1Ez 16:24

na ụmụ ndị ikom nna unu ukwu nọ, ebe unu nwekwara ụgbọ agha na inyinya, na obodo e wusiri ike na ngwa agha, ³ hoputanụ onye kachasi inwe ugwu ma kwesikwa n'ime ụmụ ndị ikom nna unu ukwu, mee ka ọ nọkwasi n'ocheeze nna ya. Mgbe ahụ, buo agha chebe ụlọ nna unu ukwu.”

⁴ Ma ha turu egwu n'ebe ọ di ukwuu, si, “Lee, eze abụọ† enweghi ike iguzogide ya, anyi onwe anyi ga-esi aṅaa guzogide ya?”

⁵ Ya mere, onye ọ di n'aka ilekota ezinaulo eze, onyeisi obodo, ndi okenye na ndi niile na-elekota umu Ehab, dere akwukwo a zigara Jehu, si ya, “Jehu, anyi niile bu ndi ohu gi. Anyi jikeere ime ihe niile i gwara anyi. Anyi agaghi ahoputa onye obula dika eze; gi onwe gi mee ihe obula i chere na ọ bu ya kachasi mma.”

⁶ Mgbe ahụ, Jehu degaara ha akwukwo nke ugboro abuo si ha, “O buru na unu dinyeere m, ọ burukwa na unu ga-erube isi nye m, chirinu isi umu ndi ikom nna unu ukwu, biakwute m n'otu oge a echi na Jezril.”

N'oge ahụ, umu eze iri ndi ikom asaa no n'aka ndiisi obodo ahụ, ndi na-azulite ha. ⁷ Mgbe akwukwo ozi ahụ rutere ha, ndi ikom ahụ kporo umu ndi ikom eze di iri asaa n'onuogugu gbuo ha niile, chirisi isi ha tinye na nkata zigara ya Jehu na Jezril. ⁸ Mgbe onyeozi biarutere, ọ gwara Jehu si, “Ha ebutala isi umu ndi ikom eze.”

---

† **10:4** 10:4 Eze abuo a na-ekwu banyere ha n'ebe a, bu Joram na Ahazaya. 2Ez 9:23-28

Mgbe ahụ, Jehu nyere iwu si, “Tụkọbanụ ha ọnu n’oke abụọ, n’ọnu ụzọ e si abata obodo, tutu ruo ụtutu.”

⁹ N’ututu ya, Jehu puru, guzoro n’ihu ndi niile gbakoro n’ebe ahụ gwa ha okwu si, “Ndi Izrel, unu bu ndi ezi omume. O bu mu onwe m gbara izu ojo megide nna m ukwu, gbuo ya, ma onye gburu ndi a niile?” ¹⁰ Matanụ nke oma na o nweghi okwu obula ONYENWE ANYI kwuru megide ezinaulo Ehab nke na-agaghi emezu. ONYENWE ANYI emeela ihe o kwere nkwa na o ga-eme site n’onu ohu ya Ilaija.” ¹¹ Emesia, Jehu gburu ndi ikwu Ehab foduru n’obodo Jezril, ha na ndisi niile, na ndi enyi ya niile, na ndi nchajaja ya niile. O dikwaghi otu onye ikwu Ehab o hapuru ndu.

¹² Emesiakwa, Jehu hapuru Jezril gaa Sameria. Mgbe o na-aga n’uzo, o biaruru ebe a na-akpo Ebe Izuike Ndi ozuzu aturu. ¹³ N’ebe ahụ, o zutere ndi umunna Ahazaya, eze Juda, juo si, “Olee ndi ka unu bu?”

Ha zara, “Anyi bu ndi ikwu Ahazaya, eze Juda, anyi biara ka anyi juo maka odimma ndi ezinaulo eze na nne eze.”

¹⁴ O nyere iwu si, “Jidenụ ha na ndu.” Ha jidere ha na ndu, gbukwaa ha niile n’akuku olulu miri nke Bet-Eked. Onuogugu ha di iri ano na abuo. O nweghi onye obula o hapuru ndu.

¹⁵ Mgbe o si n’ebe ahụ puo, o zutere Jehonadab

nwa Rekaḅ,‡ ka ọ na-abia izute ya. Jehu kelere ya, si, “Obi gi, o ziri ezi nwee nkwekorita, dika obi m di n’ebe i no?”

Jehonadab zara si ya, “E.”

Jehu siri, “O buru na o si otu a diri, kwe m n’aka.” Jehonadab kwere ya n’aka. Jehu n’onwe ya nyeere ya aka ka ọ rigota n’ugbo agha ya. ¹⁶ Mgbe ahụ, Jehu siri ya, “Ugbu a, soro m bia lee udi inu oku n’obi m nwere maka oru ONYENWE ANYI.” Ha abuo sooro n’ugbo agha Jehu.

¹⁷ Mgbe ha biaruru Sameria, Jehu gburu ndi enyi na ndi ikwu Ehab niile, ndi foduru site n’ikwu Ehab, o bibiri ha dika okwu ONYENWE ANYI kwuru site n’onu onye amuma Ilaija.

Ogbugbu ndi nchujaja Baal

¹⁸ Emesia, Jehu kpokotara ndi obodo ahụ niile si ha, “Ehab fere Baal ofufe nke nta, Jehu gafe ya ebe ọ di ukwu. ¹⁹ Ugbu a, kpokotaanu ndi amuma Baal niile, ndi niile na-efe ya, na ndi nchujaja ya niile. Hunu na onye obula n’ime ha biara, n’ihi na a ga-eme oke mmemme ichu aja nye Baal. Onye obula e lere anya ya n’ebe ahụ, ma a hughu ya, agaghị adi ndu.” Ma Jehu ji aghughu n’ihi ka ọ laa ndi a na-efe Baal n’iyi.

²⁰ Jehu siri, “Kpotaanu na a ga-enwe oke mkpokota di nsọ nye Baal.” Ya mere, ha kwusara

---

‡ **10:15** 10:15 Ndi Rekaḅ, bu ndi sitere n’agburu Rekaḅ, onye sitere n’agburu ndi Kena. Ha bu agburu na-ebi ndu ogologo n’ihi na anyi nuru ihe banyere ha n’akwukwo onye amuma Jer 35:5-10 Ha n’ebi n’ulo ikwu, burukwa ndi nwere ezi inu oku n’obi banyere ihe Chineke. Jetro, ogo nwoke Mosis si n’agburu a. Opu 3:1; 4:18; 18:5; Onu 10:29

ya. ²¹ O zipuru ozi nye ndi bi n'akuku Izrel niile. Ndi niile na-efe Baal biazuru. O dighi onye foduru nke na-abighi. Ha juputara n'ulonso ukwu Baal§ site n'otu isi ya ruo n'isi nke ozọ. ²² Jehu sirị onye na-elekota ulọ ebe a na-edebe uwe ndi na-efe ofufe na-eyi, "Chiputa uwe nye ndi niile na-efe Baal." Ya mere, o chiputaara ha uwe.

²³ Mgbe ahụ, Jehu na Jehonadab nwa Rekab, banyere n'ebe nzuko Baal. Jehu sirị ndi n'efe Baal, "Chozienụ nke oma ka unu hụ na o nweghi onye obula na-efe ONYENWE ANYI nọ n'ebe a, kariakwa naani ndi na-efe Baal." ²⁴ Mgbe ha malitere ichu aja na isure ihe nsure oku, Jehu emelarị ka iri ndi agha asato gbaa ulọ ahụ niile gburugburu. O nyelarị iwu si, "O buru na unu ekwere ka otu onye si n'ime ulọ a gbapu, unu gaeji ndu unu kwughachi ugwo onye di otu ahụ."

²⁵ Ngwangwa Jehu chuchasiri aja nsure oku, o puru gwa ndi agha ya, na ndiisi ha okwu si, "Baanu n'ime ulọ gbuo ndi niile nọ n'ebe ahụ. Unu ekwela ka otu onye n'ime ha gbapu." Ha jiri mma agha gbuo ndi ahụ nọ n'ime ulọ Baal, tuputa ozu ha n'ezi. Emesia, ndi agha Jehu banyere n'ime ime ulọ ebe ichu aja Baal, ²⁶ ha buputara ogidi nsọ e ji efe Baal, kpoọ ha oku. ²⁷ Ha kwaturu ogidi nsọ Baal, kwatukwaa ulọ ichu aja ya. Ya mere e meghariri ya ka o buru ebe oha mmadu na-aga ogwe ruo taa.

²⁸ Jehu kpochapuru ofufe Baal n'ala Izrel niile.

---

§ 10:21 10:21 Ehab bu onye wuru ebe a, nke a na-anọ achuru arusi Baal aja na Sameria. 1Ez 16:32

²⁹ Ma otu ọ dị, o siteghị na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya. Mmehie nke Jeroboam mere ka Izrel mehie, ya bụ, mmehie nke ife arụsị ụmụ ehi e ji ọlaedo kpuo, dị na Betel na Dan.

³⁰ ONYENWE ANYỊ gwara Jehu sị, “N’ihi na i mere nke oma mezuo ihe niile ziri ezi n’anya m, n’ebe ezinaulo Ehab no, n’usoro ihe niile dị n’uche m ime, ụmụ ụmụ gi ga-anokwasi n’ocheeze Izrel, ruo n’ogbo nke anọ ha.” ³¹ Ma Jehu akpachapughị anya iji obi ya niile debe iwu ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel. O siteghị na mmehie Jeroboam wezuga onwe ya, bụ mmehie ahụ o mere ka Izrel mee.

³² N’oge ahụ, ONYENWE ANYỊ malitere ime ka ndị Izrel bido idi nta. Hazael eze Aram, buru agha merie otutu akuku Izrel, ³³ nke di n’owuwa anyanwu osimiri Jordan, na ala niile nke Gilead (n’oke ala ndi Gad, na nke ndi Ruben, na Manase), site n’Aroea nke di n’akuku ndagwurugwu Anon, ruo Gilead na Bashan.

³⁴ Akuko gbasara ochichi eze Jehu, na ihe niile o mere, na ikpa ike ya niile, e deghi ha n’akwukwo akuko ndi eze Izrel?

³⁵ Jehu sooro ndi nna nna ya ha dina n’onwu, e lie ya na Sameria. Nwa ya bu Jehoahaz nochiri anya ya dika eze. ³⁶ Ma ubochi niile Jehu bu eze Izrel n’ime Sameria di iri afu abuo na asato.

11

Atalaya na Joash

¹ Mgbe Atalaya nne Ahazaya huru na nwa ya nwoke anwula, o gara n’ihu bido igbu ndi

niile a mụrụ n'ụlọ eze. ² Ma Jehosheba,* bụ nwa nwanyị eze Jehoram,† ma bụrụkwa nwanne nwanyị Ahazaya, kuuru Joash‡ nwa Ahazaya, zopu ya site n'etiti ụmụ ndị ikom eze, bụ ndị a choro igbu egbu. O zoro ya na nwanyị na-elekota ya anya n'ime ụlọ ndina, ka Atalaya hapu ihu ya, nke a mere na-egbughi ya. ³ Ya na nwanyị na-elekota ya anya nogidere na nzuzo n'ime ụlonsọ ONYENWE ANYI, afọ isii, oge ahụ niile Atalaya na-achị n'ala ahụ.

⁴ N'afọ nke asaa, Jehoiada, ziri ozi kpoo ndi ochiagha na-achị nari ndi agha, ndi Kari§ na ndi nche oku, mee ka ha biakwute ya n'ụlonsọ ukwu ONYENWE ANYI. Ya na ha gbara ndu, o mekwara ka ha nuo iyi n'ụlonsọ ukwu ONYENWE ANYI. Mgbe ahụ, o gosiri ha nwa eze.* ⁵ O nyere ha iwu, si, "Nke a bụ ihe unu ga-eme, unu bụ ndi no n'otu ato ga-abia oru n'ubochi izuikwe, nke otu uzọ n'ime unu na-eche uloeze nche, ⁶ otu uzọ n'ime uzọ ato ga-anọ n'onu uzọ Sua, ebe otu uzọ ga-anọ n'onu uzọ ama, n'azu ndi na-eche nche n'ụlonsọ ukwu Chineke. ⁷ Ma unu bụ otu abuo ndi kwesiri iga ezumike site n'oru unu n'ubochi

---

* **11:2** 11:2 Eleghị anya, nne Jehosheba di iche na nne Atalaya, ma n'hi na Jehosheba bu nwunye Jehoiada onye nchujaja, o zoro Joash n'otu onuulo n'ime ulonso ukwu 2Ih 22:11 † **11:2** 11:2 Mgbe ufodu a na-akpokwa ya Jehoram ‡ **11:2** 11:2 Joash bu nwa eku n'aka nke ka na-anu ara, o rubeghi otu afọ mgbe ihe ndi a mere. § **11:4** 11:4 Ndi Kari bu ndi agha e goro ego si Eshia na mpaghara Toki. Ha bu ndi nochiri anya ndi agha Keret, ndi jere ozi n'oge eze David. 2Sa 8:18 * **11:4** 11:4 N'akwukwo 2Ih 23:2 n'ebe ahụ e mere ka anyi mara na akporo ndi Livayi, na ndiisi Juda niile n'oku nzuzo a.

izuike, ga-eguzo na nche n'ụlọnsọ ukwu n'ih i eze. ⁸ Doonụ onwe unu gburugburu eze, onye ọbụla n'ime unu jide ihe agha n'aka ya. Onye ọbụla nke na-abia nso ahiri unu, ka e gbuo ya. Nọrọnụ eze nso ebe ọbụla ọ gara, mgbe ọ na-apu n'ezi na mgbe ọ na-aba n'ime.”

⁹ Ndi ọchiagha ndi a na-achị nari ndi agha mere dika Jehoiada, onye nchujaja nyere n'iwu. Onye ọbụla kporo ndi ikom ya, ma ndi na-emechi ọru, ma ndi na-abata iru ọru n'ubochi izuike, biakwute Jehoiada, bu onye nchujaja. ¹⁰ O nyere ndi ọchiagha ahụ ube na ọta niile, ndi burii nke eze Devid, ndi di n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI. ¹¹ Onye ọbụla na ndi nche ahụ ji ngwa agha n'aka ya, ha guzoro onwe ha, nọdu eze gburugburu, na nso ebe ichu aja na ụlọnsọ ukwu, site n'akuku ndida ruo n'akuku ugwu nke ụlọnsọ ukwu ahụ.

¹² Jehoiada kpoputara nwa eze, kpube ya okpueze n'isi, o nyere ya otu akwukwo nke ihe ọgbugba ndu ahụ, chie ya eze. Ha tekwaro ya mmanu ibu eze. Ndi niile no n'ebe ahụ kuru aka, tie mkpu, si, “Ka eze diri ndu ruo mgbe ebighi ebi!”

¹³ Mgbe Atalaya nuru mkpotu nke ndi nche na ndi mmadu na-eme, ọ gakwuru ndi ahụ no n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI. ¹⁴ O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n'akuku ogidi,[†] dika omenaala mmemme ichi eze si di. Ndisi na ndi na-afu opi no n'akuku eze. Ndi niile nke ala ahụ nokwa na-anuri onu na-afu opi. Atalaya dowara

[†] **11:14** 11:14 2Ez 23:3; 2Ih 34:31

uwe ya, si, “Nnupu isi megide eze! Nke a bu nnupu isi megide ochichi!”

¹⁵ Jehoiada, bu onye nchujaja nyere ndiisi ochiagha na-achi nari ndi agha, bu ndi na-elekota usuu ndi agha, iwu si ha, “Sitenu n’ebe ahụ kpoputa ya n’etiti ahiri unu, onye obula nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye ahụ.” N’ihi na onye nchujaja siri, “Agaghi egbu ya n’ime ulonso ONYENWE ANYI.” ¹⁶ Ya mere, ha jidere ya, mgbe o rutere n’uzo ebe inyinya si abata n’ogige uloeze, ebe ahụ ka ha no gbuo ya.

¹⁷ Jehoiada mere ka ogbugba ndu di n’etiti ONYENWE ANYI na eze, na ndi mmadu, na ha ga-abu ndi nke ONYENWE ANYI. O mekwara ka ogbugba ndu diri n’etiti eze na ndi ahụ. ¹⁸ Ndi niile nke ala ahụ gara n’ulo nchujaja Baal kwatuo ya. Ha tidasiri ebe nchujaja na arusi niile di n’ebe ahụ mee ka o darisia, gbukwaa Matan onye nchujaja Baal n’ihu ebe ichu aja ahụ.

Mgbe ahụ, Jehoiada onye nchujaja, debekwara ndi nche ka ha lekota ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ¹⁹ O kporo ndi ochiagha na-achi nari ndi agha, ha na ndi Kari, na ndi nche, ha na ndi ala ahụ niile, ha niile duputara eze site n’ulonso ONYENWE ANYI site n’onu uzo ndi nche banye n’uloeze. Eze were onodu ya n’elu ocheeze. ²⁰ Ndi ala ahụ niile nuriri onu nke ukwu, obodo ahụ dakwara juu, n’ihi na e ji mma agha gbuo Atalaya n’uloeze.

²¹ Joash‡ gbara afọ asaa mgbe o malitere ibu eze.

---

‡ 11:21 11:21 Maobu, Jehoash

12

Joash emezie ụlọnsọ ukwu

¹ N'afọ nke asaa, nke ọchịchị Jehu n'Izrel, ka Joash malitere ibụ eze na Juda. Iri afọ anọ ka ọ chiri dika eze na Jerusalem. Aha nne ya bụ Zibia onye Bíasheba. ² Joash mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI ụbọchị niile nke Jehoiada onye nchụaja ziri ya ihe. ³ Ma naanị na o wezugaghị ebe ichu aja niile di n'ugwu. Ndi Juda nọgidere na-achụ aja di iche iche n'ebe ahụ, na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi uto.

⁴ Joash siri ndi nchụaja, "Nakọtanụ ego niile a na-ewebata dika onyinye di nsọ n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI, ya bụ, ego a na-anakota n'oge igu mmadu onu, na ego e webatara maka imezu nkwa ndi mmadu kwere, na ego e webatara n'ụlọnsọ ukwu dika onyinye afọ ofufe. ⁵ Ka onye nchụaja obula site n'aka otu n'ime ndi na-eche ego nara ego, a ga-eji mezie ihe obula a chọputara na o mebiri n'ụlọnsọ ukwu ahụ."

⁶ Ma n'afọ nke iri abuo na ato nke ọchịchị eze Joash, ọ chọputara na ndi nchụaja ahụ emezibeghi ihe mebiri n'ụlọnsọ. ⁷ Ya mere, eze Joash* kpọrọ Jehoiada, onye nchụaja, kpokwaa ndi nchụaja ndi ozo juo ha, "Gini mere unu emezibeghi ụlọnsọ a? Site ugbo a gaa n'ihu, unu esitekwala n'aka ndi na-eche ego anara ego ozo, kama, nyefeenu ya maka iji dozie ụlọnsọ ukwu ahụ." ⁸ Ndi nchụaja ahụ kwenyere si, "Anyi agaghị esitekwa n'aka ndi mmadu nara

---

* **12:7** 12:7 N'oge a, eze Joash a gbaa afọ iri ato.

ego ọbụla. Otu a kwa, anyị agaghị emezikwa ụlọnsọ ukwu a n'onwe anyị.”

⁹ Mgbe ahụ, Jehoiada wetara otu igbe mepuo oghere n'elu ya, debe ya n'akụkụ ebe ichụ aja, n'aka nri dika mmadụ na-abata n'ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI. Ndi nchụaja niile na-eche nche n'onụ ụzọ ụlọnsọ ahụ na-etinye ego niile e webatara n'ụlọnsọ ONYENWE ANYI n'ime igbe ahụ. ¹⁰ Mgbe ọbụla ha huru na igbe ego ahụ ejuputala n'ego, onye ode akwukwo ụlọeze na onyeisi nchụaja na-abia, guo ego ahụ e webatara n'ụlọnsọ ONYENWE ANYI, tinyin ha n'akpa. ¹¹ Ha na-ewere ego ahụ a gurụ onụ, nyefee n'aka ndi ikom ahoputara maka ilekota ndi oru na-emezi ulo ONYENWE ANYI. Ndi ahụ na-eji ya kwuo ndi okwa nka osisi na ndi na-ewu ulo, ¹² na ndi na-edo nkume, na ndi na-awa nkume ugwo. O bu sitekwa n'ego ahụ ka a na-azuta osisi na nkume a wara awa iji dozie ụlọnsọ ONYENWE ANYI, na ikwu ugwo ihe ndi ozo e ji emezi ihe niile ekwesiri imezi n'ụlọnsọ ukwu ahụ.

¹³ E jikwaghị ego ahụ e webatara n'ụlọnsọ kputa efere ọlaocha, ihe e ji akpakepu oku, efere ikwosa mmiri, opi maobu ihe ndi ozo nke e ji ọlaedo maobu ọlaocha kpuo maka ụlọnsọ ukwu nke ONYENWE ANYI. ¹⁴ O bu ndi na-eje ozi, ndi ji ya ruzie ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI ka e nyere ya. ¹⁵ O nweghị onye a sirị ka o guzie otu e si jiri ego ahụ ruo oru, bu ndi e nyere ego ahụ maka ikwu ndi oru ugwo, n'ih na ha bu ndi kwesiri ntukwasị obi. ¹⁶ E webataghị ego niile sitere n'aja ikpe omuma nakwa aja mmehie

n'ime ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ. Ọ bụ ndị nchụajà nwe nke ahụ.

¹⁷ N'oge ahụ, Hazeel eze Aram, gara buso Gat agha, lụgbuo ya, dọta ya n'agha. Emesịa, o chere ihu n'uzọ Jerusalem imegide ya. ¹⁸ Ma Joash, bụ eze Juda, chikọtara ihe niile ahụ bụ nke Jehoshafat, Jehoram na Ahazaya nna ya, ndị bụ eze Juda doro nsọ nye Chineke, chirikwa onyinye nke ya onwe ya dokwara nsọ, na ọlaedo niile, na akụ niile e nwere ike ichota n'ụlọnsọ ONYENWE ANYỊ, na nke di n'ụlọeze, zigara Hazeel, bụ eze Aram. N'ihia ihe ndi a, ọ lara, hapu ibuso Jerusalem agha.

¹⁹ Akuko gbasara ochichi eze Joash, na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Juda niile mere n'oge ha. ²⁰ Ndi ozi ya gbara izu ojoo megide Joash, gbukwaa ya na Bet Milo, n'uzo e si aga Sila. ²¹ Ndisi ozi ahụ gburu ya bụ Jozabad nwa Shimeat, na Jehozabad nwa Shomea. Ọ nwuru, e lie ya na ndi nna nna ya ha n'obodo Devid. Amazaya nwa ya, ghorọ eze n'onodu ya.

13

Jehoahaz eze Izrel

¹ N'afọ nke iri abuo na ato nke ochichi eze Joash nwa Ahazaya na Juda, ka Jehoahaz nwa Jehu malitere ibu eze n'Izrel n'obodo Sameria. Ọ chikwara na Sameria afọ iri na asaa. ² Kama Jehoahaz bụ eze ojoo. Ọ mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI. Ọ soro uzọ ojoo niile nke Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndi Izrel

na mmehie. ³ N'ihì nke a, iwe were ONYENWE ANYÌ nke ukwu megide Izrel. O mere ka ha n'ọrọ n'okpuru ọchịchị Hazael eze Aram na Ben-Hadad nwa ya ogologo oge.

⁴ Ma Jehoahaz kpere ekpere rịọọ ONYENWE ANYÌ n'oge a ka o nyere ya aka, ONYENWE ANYÌ gere ya ntị, n'ihì na Chineke hụrụ mmegbu* nke eze Aram na-emegbu ndị Izrel. ⁵ ONYENWE ANYÌ họtụtaara Izrel onye nzọtuta, ha sitere n'aka ike ndị Aram nwere onwe ha.† Izrel biri n'ụlọ nke aka ha dika ha biiri n'oge gara aga. ⁶ Ma ha esighi na mmehie niile nke ụlọ Jeroboam wezuga onwe ha, bu nke o jiri mee ka Izrel mehie, kama ha nọ na-ejeghari n'ime ha. Ọzọkwa, ogidi Ashera ka guzoro na Sameria.

⁷ O dighi ihe fọdurụ na ndi agha Jehoahaz ma o bughị naani iri ndi agha ise na-agba inyinya, na ụgbọ agha iri, na puku ndi agha iri. N'ihì na eze Aram alaala ndi nke fọdurụ n'iyi, meekwa ka ha diri ka uzuzu mgbe a na-azocha mkpuru.

⁸ Akukọ gbasara ọchịchị Jehoahaz, na ihe niile o mere, na ihe o rụputara, e deghi ha n'akwukwo akukọ ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? ⁹ Jehoahaz sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya na Sameria. Nwa ya Jehoash nochiri anya ya.

Jehoash eze Izrel

¹⁰ N'afọ iri atọ na asaa nke ibu eze Joash na Juda, ka Jehoash nwa Jehoahaz malitere i bu eze Izrel na Sameria. O chiri afọ iri na isii. ¹¹ O mere

* **13:4** 13:4 Ọpụ 3:7,9; Nkp 2:18; 2Ez 14:28. † **13:5** 13:5 Neh 9:27; 2Ez 13:25; 14:25,27

ihe jorọ njo n'anya ONYENWE ANYI. O siteghi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, mmehie nke Jeroboam dubara Izrel ime. Jehoash nogidere n'ime ha.

¹² Akuko gbasara ochichi Jehoash, na ihe niile o mere, na ihe o rupu tara, tinyere agha o buru megide Amazaya eze Juda, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? ¹³ Jehoash soro nna nna ya ha dina n'onwu, Jeroboam anochie n'ocheeze ya. E liri Jehoash na Sameria, n'ebe e liri ndi eze Izrel ndi ibe ya.

¹⁴ N'oge a, Ilaisha no n'oria nke o ga-esite na ya anwu. Jehoash, bu eze Izrel gara ihu ya, o kwara akwa mgbe o huru ya si, "Nna m, nna m, usuu ugbọ agha na usuu ndi na-agba inyinya Izrel!"

¹⁵ Ilaisha gwara ya okwu si, "Weputa uta na aku ufodu." O mere dika Ilaisha gwara ya.

¹⁶ Ilaisha gwakwara eze Izrel okwu si ya, "Jide uta ahụ n'aka gi abuo." Mgbe o jidere uta ahụ Ilaisha tukwasiri aka nke ya n'aka eze.

¹⁷ Ilaisha gwara ya si, "Meghee oghereikuku ahụ chere ihu n'owuwa anyanwu." O meghere ya. Mgbe ahụ Ilaisha gwara ya si, "Gba pu aku." Eze gbapuru aku. Ilaisha kwuru si, "Aku mmeri ONYENWE ANYI, aku mmeri megide Aram. I ga-ebibi ndi Aram kpamkpam n'afek."

¹⁸ O siri, "Chilite aku ndi ahụ," o chilitere ha. Ilaisha gwara eze Izrel, "Gbaa ha n'ala." O gbara ha n'ala ugboro ato, ma kwusi. ¹⁹ Ma onye nke Chineke ahụ were iwe si ya, "I gaara apia ya n'ala ugboro ise maobu isii. Mgbe ahụ, i gaara enwe ike merie ndi Aram bibie ha kpamkpam.

Ma ugbo a, o bu naani ugbo ato ka i ga-emeri ha.”

²⁰ Ya mere, Ilaisha nwuru. E likwara ya.

N’oge ahụ, otutu ndi na-apunara mmadu ihe n’ike na-esi n’ala ndi Moab na-abia n’ala Izrel izu ohi site n’onwa nke ato n’afọ ohuru obula.

²¹ Otu ubochi, mgbe ufodu ndi ikom na-eli otu nwoke nwuru anwu, ha huru ndi a na-apunara mmadu ihe n’ike. N’ihi nke a, ha mere ngwangwa site n’ujo tubanye nwoke ahụ n’ili Ilaisha. Mgbe ozu nwoke ahụ dara metu okpukpu Ilaisha ahụ, nwoke ahụ nwuru anwu meghariri ahụ bilie, guzo n’ukwu ya abuo.

²² Hazael, eze Aram, busoro Izrel agha ubochi niile nke ndu Jehoahaz eze Izrel. ²³ Ma ONYENWE ANYI meere ha amara, nwee omiko n’ebe ha no, ma gosikwa ha na ihe banyere ha na-emetu ya n’obi n’ihi ogbugba ndu ya na Ebrahim na Aizik na Jekob. Ruo taa, o kweghi ka e bibie ha, maobu ka e site n’ihu ya chupu ha.

²⁴ Emesia, Hazael eze Aram nwuru, Ben-Hadad nwa ya nochikwara n’onodu ya.

²⁵ Jehoash nwa Jehoahaz, weghachitere obodo niile nke o naara n’aka nna ya Jehoahaz site n’aka Ben-Hadad nwa Hazael. Ugboro ato ka Jehoash meriri ya, site otu a weghachi obodo niile nke Izrel.

14

Amazaya eze Juda

¹ N’afọ nke abuo nke ibu eze Jehoash nwa Jehoahaz n’Izrel, ka Amazaya nwa Joash eze Juda malitere ochichi ya. ² Amazaya gbara iri afọ

abuọ na ise mgbe ọ malitere ibu eze. Ọ bu eze na Jerusalem iri afọ abuọ na itoolu. Aha nne ya bu Jehoadin, onye Jerusalem. ³ O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI, ma o meghi dika nna nna ya bu Devid mere. N'ihe niile, ọ gbasoro nzo ukwu nna ya Joash. ⁴ Ọ wezugaghi ebe ichu aja niile di n'ugwu. Ndi Juda gara n'ihu na-achụ aja na-esurekwa ihe nsure oku na-esi isi uto n'elu ugwu ahụ niile.

⁵ Mgbe alaeze ahụ siri ike n'ochichi ya, o gburu ndi ozi ahụ gburu eze, bu nna ya. ⁶ Ma o meghi ka umu ndi ogbu mmadu ahụ nwuo, n'usoro ihe e dere n'akwukwo iwu Mosis, ebe ONYENWE ANYI nyere iwu si: "Agaghi eme ka ndi muru umu nwuo n'ihu ihe umu ha metara, maobu mee ka umu nwuo n'ihu ihe ndi muru ha metara, onye obula ga-anwu n'ihu mmehie nke aka ya."

⁷ Amazaya bu onye gburu puku ndi agha Edom iri na Ndagwurugwu Nnu, dotakwa obodo Sela* n'agha, gugharia ya Jekteel,† nke bu aha a na-akpo ya ruo ubochi taa.

⁸ Mgbe ahụ, Amazaya zigara ndi ozi ka ha jekwuru Jehoash nwa Jehoahaz nwa Jehu, eze Izrel, zie ya ozi ima aka, si, "Bia, ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'agha."

⁹ Ma Jehoash eze Izrel zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda si ya, "Uke di na Lebanon zigaara osisi sida nke di na Lebanon ozi, si ya, 'Nye nwa m nwoke nwa gi nwanyi ka o buru nwunye ya.' Mgbe ahụ, anu ohia nke di na

---

* **14:7** 14:7 Aha a na-akpo Sela n'asusu Griik bu Petra. Petra bu isi obodo Idumia. † **14:7** 14:7 Jos 15:38

Lebanon gafetere ebe ahụ, zọpịa uke ahụ. ¹⁰ I meriela Edom, n'ezie. Ugbu a, mpako abatata. Nuriya onu n'ih i mmeri nke i nwetara, ma nodu n'ulo gi. N'ih i gin i ka i ga-iji kpaliere onwe gi nsogbu, si otu a wetara onwe gi na Juda odida?"

¹¹ Ma otu o di, Amazaya egeghi nti. Ya mere, Jehoash bu eze Izrel buliri agha, ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n'agha na Bet-Shemesh, di n'ala Juda. ¹² Ndi Izrel meriri ndi Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke obula n'ulo ya. ¹³ Jehoash bu eze Izrel nwudere Amazaya bu eze Juda, nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahụ, Jehoash gara Jerusalem kwada mgbidi Jerusalem, site n'Onu uzọ ama Ifrem‡ ruo n'onu uzọ ama Nkuku, nke ogologo ya ruru nari nzọ ukwu isii. ¹⁴ O chikoro olaedo na olaocha niile na ngwongwo niile ahutara n'ulosọ ukwu ONYENWE ANYI, na nke di n'uloaku nke uloze. O dotara otutu ndi mmadu n'agha, kporo laghachi na Sameria.

¹⁵ Ihe banyere akuko ndi ozọ gbasara ochichi Jehoash, na ihe o mere, na ihe o rupertara, tinyere agha o luru megide Amazaya eze Juda, o bu na-edeghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'oge ha? ¹⁶ Jehoash sooro nna nna ya ha dinaa n'onwu, e lie ya na Sameria, ebe e liri eze ndi Izrel ndi ozọ. Jeroboam nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

¹⁷ Amazaya nwa Joash, eze Juda noro ndu afo iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusiri. ¹⁸ Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere

‡ 14:13 14:13 Neh 8:16; 12:39

n'oge ọchịchị Amazaya, ọ bụ na e degħi ha n'akwukwo akukọ ihe mere n'oge ndị eze Juda?

¹⁹ Ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem, ọ gbapuru gbalaga Lakish. Ma ha zipuru ndi ikom churu ya gaa Lakish, gbuo ya n'ebe ahụ.

²⁰ Ha bulatara ozu ya n'elu inyinya, e lie ya na Jerusalem n'ebe e liri ndi nna nna ya ha, n'obodo Devid.

²¹ Mgbe ahụ, ndi Juda niile duuru Azaraya onye aha ya bukwa Uzaya, onye gbara afo iri na isii, mee ya eze n'onodu nna ya Amazaya. ²² O bu ya wughariri obodo Elat, nyeghachi ya Juda, mgbe Amazaya eze sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu.

Jeroboam nke abuo eze Izrel

²³ N'afọ nke iri na ise nke Amazaya nwa Joash, eze Juda, Jeroboam nwa Jehoash eze Izrel ghorọ eze na Sameria. O chiriri iri afọ anọ na otu dika eze. ²⁴ Ma o mere ihe ojoo n'anya ONYENWE ANYI n'ihi na o wezugaghị onwe ya site na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye ahụ dubara ndi Izrel na mmehie. ²⁵ O bu ya weghachitara oke ala Izrel site na Lebo Hamat ruo n'osimiri Araba, dika okwu ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel si di, nke o kwuru site n'onu Jona nwa Amitai, onye amuma si Gat Hefa.

²⁶ ONYENWE ANYI huru onodu ojoo nke ndi Izrel no n'ime ya; onye obula n'ime ha, ohu na onye nwe onwe ya, no n'oke ahuhu. O dikwaghị onye inyeaka obula ha nwere. ²⁷ Ma o bughị uche ONYENWE ANYI ila Izrel n'iyi kpamkpam

n'okpuru eluigwe, n'ih i ya ka o mere ka Jeroboam nwa Jehoash naputa ha site n'aka ndi iro ha.

²⁸ Akuko niile gbasara ihe niile Jeroboam mere, na ike ya niile, na agha niile o buru, na otu o si nwetaghachiri ndi Izrel obodo Damaskos na Hamat, bu obodo ndi Juda, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha? ²⁹ Jeroboam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ndi eze Izrel nwuru anwu. Ma Zekaraya nwa ya ghororo eze Izrel n'onodu ya.

15

Azaraya eze Juda

¹ N'aforo nke iri aburo na asaa nke ochichi Jeroboam n'Izrel ka Azaraya nwa Amazaya bidoro ichi dika eze na Juda.* ² O gbara aforo iri na isii mgbe o malitere i bu eze. O chikwara na Jerusalem iri aforo ise na aburo. Aha nne ya bu Jekolaya, onye Jerusalem. ³ O soro nzoro ukwu nna ya bu Amazaya, mee ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI. ⁴ Kama dika eze ndi ozoro, o wezugaghi ebe ichu aja di n'elu ugwu; ndi mmadu gara n'ihu na-achu aja nsure oku na aja na-esi isi utoro n'ebe ahu.

---

* **15:1** 15:1 O bu n'ime senchuri nke asato (Tupu a mudo Kraist)

⁵ ONYENWE ANYI tiri eze ihe otiti oria ekpenta ruo ubochi onwu ya.[†] O biri n'ulo ewupuru iche. Jotam[‡] nwa nwoke eze ghorọ onye nlekota uloze na-achikwa ndi ala ahụ.

⁶ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Azaraya, na ihe niile o mere, o bu na e degi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? ⁷ Azaraya soro ndi nna nna ya dina n'onwu, e lie ya nso n'ebe e liri ha, n'ime obodo Devid. Jotam nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

Zekaraya eze Izrel

⁸ N'afọ nke iri ato na asato nke ochichi eze Azaraya bu eze Juda, ka Zekaraya, nwa Jeroboam ghorọ eze Izrel na Sameria. O chiri onwa isii. ⁹ Dika ndi nna ya bu ya uzo si mee, Zekaraya mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI. O mekwara dika Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndi Izrel na mmehie ikpo isiala nye chi ozo.

¹⁰ Shalum nwa Jebesh, na ndi ozo, gbara izu ojoo megide ya, tigbuo ya n'ihu ndi Izrel niile. O ghokwara eze mgbe Zekaraya nwuru. ¹¹ Akuko metutara ihe ndi ozo mere mgbe Zekaraya bu eze, e degi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha. ¹² Ya mere, okwu ahụ ONYENWE ANYI gwara Jehu mezuru, nke bu:

[†] **15:5** 15:5 A korọ akuko a n'akwukwo 2Ih 26:16-21 ebe o putara ihè. Chineke mere ka eze ghorọ onye ekpenta n'ihì nleda anya o ledara ndi nchujaja, mgbe o gara chuo aja, bu ihe o na-ekwesighi ime dika eze o bu. Onu 3:10; 16:39-40; 18:6-7 [‡] **15:5** 15:5 O bu Jotam no na-achi ala ahụ n'onodu eze Azaraya ruo mgbe o nwuru.

“Ụmụ ụmụ gi ga-anọkwasi n’ocheeze Izrel ruo n’ogbo nke anọ ha.”

Shalum eze Izrel

¹³ Shalum nwa Jebesh malitere ibu eze n’afọ nke iri atọ na itoolu nke ochichi Uzaya eze Juda. O chiri otu onwa na Sameria. ¹⁴ Menahem nwa Gadi sitere n’obodo Tiaza biaruo Sameria gbuo Shalum nwa Jebesh gho eze n’onodu ya.

¹⁵ Akuko ndi ozo gbasara Shalum na izu ojobo ya, e deghi ha n’akwukwo ihe mere n’oge ndi eze Izrel na-achi.

¹⁶ N’oge ahụ, Menahem sitere na Tiaza buso obodo Tipsa agha, na onye obula bi n’obodo ahụ na gburugburu ya n’ihi na ha ekweghi emeghe onu uzo ama ha. O tibururu Tifsa kwakoro ihe niile, bowakwaa afọ ndi inyom niile di ime.

Menahem eze Izrel

¹⁷ N’afọ iri atọ na itoolu nke Azaraya, eze Juda, Menahem nwa Gadi ghorọ eze oheru ndi Izrel. O chiri afọ iri dika eze na Sameria. ¹⁸ O mere ihe joro njo n’anya ONYENWE ANYI. N’oge ochichi ya, o sighi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu nke o mere ka Izrel mehie.

¹⁹ Mgbe ahụ, Pul eze Asiria busoro ala ahụ agha. Menahem nyere ya otu puku talenti olocha, ime ka Pul kwagide ochichi ya, na ime ka aka ya siekwa ike n’alaeze Izrel. ²⁰ Menahem si n’aka ndi Izrel nweta ego a. Onye ogaranya obula turu iri shekel olocha ise nke e nyere eze

---

§ 15:19 15:19 Pul bukwa onye a na-akpo Tiglat-Pilesa, n’asusu ndi Babilon, guo 1Ih 5:26

Asirija. Mgbe eze Asirija natachara ọlaọcha ndị a, o si n'ala ahụ puo, o noḡidekwaghị n'ala ahụ.

²¹ Akụkọ banyere Menahem na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwukwo akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'ubochi ndu ha? ²² Menahem sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, Pekahaya nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

Pekahaya eze Izrel

²³ N'afọ nke iri ise, nke ochichi eze Azaraya na Juda, ka Pekahaya nwa Menahem bidoro ichi dika eze n'Izrel. Afọ abuo ka o chirị n'ime Sameria. ²⁴ Ma Pekahaya mere ihe ojoo n'anya ONYENWE ANYI. O sighi na mmehie niile nke Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu nke o jiri mee ka Izrel mehie. ²⁵ Ma Peka nwa Remalaya, otu n'ime ndisi agha eze na iri ndi ikom ise ozo si Gilead gbara izu megide ya, gbuo ya n'uloeze di n'ime Sameria. Ha gbukwara Agob na Arie n'oge a ha gburu Pekahaya. Emesia, Peka ghorọ eze n'onodu ya.

²⁶ Akụkọ banyere Pekahaya na ihe niile o mere ka e dere n'akwukwo akụkọ ihe ndi eze Izrel mere n'ubochi ndu ha.

Peka eze Izrel

²⁷ N'afọ nke iri ise na abuo nke ochichi Azaraya eze Juda ka Peka nwa Remalaya ghorọ eze Izrel n'obodo Sameria. O chirị dika eze iri afọ abuo. ²⁸ O mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI. O fere chi ozo ofufe, o sighi na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bu mmehie nke o dubara ndi Izrel n'ime ya.

²⁹ N'oge Peka bu eze Izrel, ka Tiglat-Pileasa, eze Asirija biara were Ijon, Ebel-Bet-Maaka, Janoa, Kedesh, Hazo, Gilead, Galili na ala ndi Naftali niile. O chupuru ndi mmadu niile mee ka ha gaa biri n'Asirija. ³⁰ N'oge ahụ, Hoshea nwa Elaa gbara izu ojoo megide Peka nwa Remalaya gbuo ya, buru eze n'onodu ya. O malitere ibu eze n'afọ nke iri abuo nke ochichi eze Jotam nwa Uzaya.

³¹ Akuko banyere Peka na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe ndi eze Izrel niile mere n'ubochi ndu ha?

Jotam eze Juda

³² N'afọ nke abuo nke ochichi Peka nwa Remalaya eze Izrel ka Jotam nwa Uzaya eze Juda malitere ochichi ya. ³³ O gbara iri afọ abuo na ise mgbe o ghorọ eze. O chiri afọ iri na isii na Jerusalem. Aha nne ya bu Jerusha, nwa Zadok. ³⁴ O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI dika nna ya Uzaya mere. ³⁵ Kama, o wezugaghi ebe ichu aja di n'elu ugwu, ndi mmadu gara n'ihu na-achụ aja nsure oku di iche iche na aja na-esi isi uto n'ebe ahụ. Jotam wugariri Onu Uzo ama nke di Elu nke ulonso ukwu ONYENWE ANYI.

³⁶ Ma banyere ihe ndi ozo niile nke oge ochichi Jotam na ihe o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? ³⁷ (N'ubochi ndi ahụ, ONYENWE ANYI malitere izite Rezin eze ndi Aram na Peka nwa Remalaya, imegide ndi Juda.) ³⁸ Jotam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha, n'obodo

Devid, bu obodo nna ya. Ehaz nwa ya nwoke ghorọ eze n'ọnọdu ya.

16

Ehaz eze Juda

¹ Ehaz* nwa Jotam, malitere ibu eze Juda n'afọ nke iri na asaa nke ochichi eze Peka nwa Remalaya eze Izrel. ² Ehaz gbara iri afọ abụọ mgbe o malitere ibu eze. Afọ iri na isii ka o chikwara n'ime Jerusalem, ma o meghi ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI bu Chineke ya, dika nna ya Devid mere. ³ O gbasoro uto niile nke ndi eze Izrel, obuladi i ji nwa ya nwoke chuo aja n'oku. O gbasoro omenaala niile ru ru aru nke ndi mba ozo, ndi ahụ ONYENWE ANYI chupuru site n'ihu ndi Izrel. ⁴ O churu aja surekwaa ihe nsure oku aja na-esi isi utu n'ebe niile di elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndu obula.

⁵ Mgbe ahụ, Rezin eze Aram na Peka nwa Remalaya, eze Izrel rigooro iga buso Jerusalem agha, gbakwaa Ehaz gburugburu. Ma ha emerighi ya n'agha. ⁶ N'oge ahụ, Rezin eze Aram dotaghachiri obodo Elat nye onwe ya, site na i chupu ndi Juda bi n'Elat. Ndi Edom bara n'obodo Elat, ha bikwa n'ebe ahụ ruo taa.

⁷ Ehaz zigara ndi ozi ka ha gaa zie Tiglat-Pilesa, eze ndi Asiria ozi, si ya, "Abu m ohu gi, onyenwe m ka i bu. Bia naputa m site n'aka eze ndi

---

* **16:1** 16:1 Ehaz na nna ya Jotam, chikoro dika eze na Juda n'ime senchuri nke asato (Tupu a muo Kraist).

Aram na eze ndi Izrel, ndi na-ebuso m agha.”†

⁸ Ehaz weere ọlaedo na ọlaocha ahutara n’ime ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI, na nke di n’aku niile di n’ụlọeze zigara eze Asiriya dika onyinye.

⁹ Eze ndi Asiriya nara ya nti site n’ibuso obodo Damaskos agha na imeri ya. O gburu Rezin, bulaa mmadu niile bi n’ime ya n’ike ka ha gaa biri n’obodo Kia.

¹⁰ Mgbe eze Ehaz gara Damaskos izute Tiglat-Pileasa bu eze Asiriya. O huru otu ebe nchujaja nke di na Damaskos. O zigaara Uraya onye nchujaja oiyi ebe ichu aja ahụ. O dekwara ihe gbasara ya n’akwukwo, nke ga-akowa otu e si ewu ya.

¹¹ Ya mere, Uraya onye nchujaja, wuru ebe ichu aja nke di ka nke ahụ Ehaz huru na Damaskos. O wuchara ya tupu eze aloa.

¹² Mgbe eze si Damaskos lota na Juda, o huru ebe ichu aja ahụ, biaruo ya nso, doo onyinye ichu aja ya n’elu ya.

¹³ O churu aja nsure oku, na aja ihe nsure oku na-esi isi utu, na aja onyinye mkpuru oka. O wukwasiri onyinye ihe onunu n’elu ebe ichu aja ahụ, fesakwa obara aja udo ya niile n’elu ebe ichu aja ahụ. ¹⁴ O wepuru ebe ichu aja bronz nke di n’ihu ONYENWE ANYI, o sitere n’ebe o di n’ihu ụlọnsọ ahụ, n’etiti ebe ichu aja oheru na ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYI, bute ya n’akuku ugwu nke ebe ichu aja oheru ya.

¹⁵ Eze Ehaz nyere Uraya, bu onyeisi nchujaja iwu, si, “O bu n’elu ebe ichu aja oheru a ka i ga na-esure aja nsure oku ututu niile, na onyinye

---

† **16:7** 16:7 Aririọ enyemaka a site n’ebe eze Pul no, mere ka ndi Izrel tufuo onodu i nwere onwe ha. 2Ih 28:20; Dit 28:36

mkpuru oka nke uhuruchi niile, na aja nsure oku eze, na onyinye mkpuru oka nke eze, na aja na onyinye nke ndi niile n'ala a, ya na onyinye mkpuru oka ha niile na onyinye ihe onunu ha niile. Fekwasị obara niile e ji chuo aja nsure oku na aja ndi ozọ n'elu ebe ichu aja ahụ. Ma ebe ichu aja ola ahụ ga-adiri m iji juta ase.” ¹⁶ Uraya onye nchaja mere ihe niile dika eze Ehaz nyere ya n'iwu.

¹⁷ Eze bu Ehaz wepuru ihe njiko niile jikoro ihe ndokwasị ahụ niile a na-ebughari ebughari. O wepuru efere ukwu idoba mmiri a dokwasiri n'elu ehi ola ahụ di n'okpuru ya, ma dokwasị ya n'elu nkume. ¹⁸ N'ih i mekwa ka obi toọ eze Asiria uto, o wepuru uzọ a na-esite maka ubochi izuike nke e wuru n'ime ulonso, na uzọ mbata eze si abanye n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI.

¹⁹ Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Ehaz, na ihe ndi o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? ²⁰ Ehaz soro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Hezekaya nwa ya ghorọ eze n'onodu ya.

17

Hoshea eze Izrel nke ikpeazu

¹ N'afọ nke iri na abuo nke ochichi Ehaz, bu eze Juda, ka Hoshea nwa Elaa ghorọ eze Izrel n'obodo Sameria. O chiri dika eze afọ itoolu. ² O mere ihe ojoọ n'anya ONYENWE ANYI mgbe o bu eze. Ma o bughị dika ndi eze Izrel ndi ozọ bu ya uzọ.

3 Shalmanesa eze Asiriya biara buso Hoshea agha, n'ihhi na Hoshea no n'okpuru ochichi eze Asiriya, burukwa onye na-atu utu nye ya kwa afọ. 4 Ma eze Asiriya choputara na Hoshea abughi onye kwesiri ntukwasị obi n'ihhi na Hoshea eze Izrel zipuru ndi ozi ya ka ha jekwuru So, eze Ijipt, maka enyemaka. Ozokwa, Hoshea kwusiri itu utu nye eze Asiriya dika o na-eme kwa afọ. N'ihhi ya Shalmanesa nwuchiri ya, tinye ya n'ulo mkporo. 5 Eze Asiriya wakporo ala ahụ niile n'agha, gbagoo imegide Sameria, nochibido ya gburugburu, afọ ato. 6 N'afọ itoolu nke ochichi Hoshea, eze Asiriya dotara Sameria n'agha,* dokpuru ndi Izrel niile buga ha n'ala Asiriya. O mere ka ha biri n'obodo Hala, n'ime Gozan nke di n'osimiri Hoboa, na n'ime obodo ndi Midia.

Ndota a dotara Izrel n'agha n'ihhi mmehie

7 The ndi a niile mere n'ihhi na ndi Izrel mehiere megide ONYENWE ANYI, bu Chineke ha, onye ahụ mere ka ha site n'okpuru ike Fero, eze Ijipt puta. Ha kporo isiala nye† chi ndi ozọ 8 gbasoro omenaala niile nke ndi mba ahụ ONYENWE ANYI chupuru site n'ala ha. Ha gbasokwara omenaala ojoo ndi ahụ niile ndi eze ha webatara. 9 Ndi Izrel mere ihe ndi ahụ niile ONYENWE ANYI Chineke ha na-adighi anabata na nzuzo. Ha wuru ebe ichu aja nye chi di iche iche n'obodo ha niile, e, n'obodo ukwu ma n'obodo nta obula. 10 Ha manyeere onwe ha ogidi nkume, na ogidi

---

* 17:6 17:6 Ndota a dotara ndi Izrel n'agha n'oge a, bu nke ugboro abuo. Nke mbu, bu n'oge Peka bu eze. 2Ez 15:29 † 17:7 17:7 Fere chi ndi ozọ ofufe

chi Ashera n'elu ugwu obula, na n'okpuru osisi obula nwere ndo. ¹¹ Ha churu aja nsure oku na-esi isi utu n'elu ugwu obula dika mba ndi naara ebi n'ala ahụ si eme, bu ndi ONYENWE ANYI chupuru site n'ala ha, mgbe Izrel biara biri n'ebe ahụ. Ha mere ihe ojoo di iche iche, nke mere ka iwe wee ONYENWE ANYI nke ukwu. ¹² E, ha fere arusi di iche iche ofufe, lefu anya na ONYENWE ANYI doru ha aka na nti si ha, "Unu emela ihe di otu a." ¹³ Mgbe niile ka ONYENWE ANYI na-eziga ndi amuma ya, na ndi obu uzo, ido Izrel na Juda aka na nti, si ha, "Sitenu n'ajo ihe unu na-eme chegharia. Debenu iwu na ukuru m, dika iwu ahụ niile m nyere nna unu ha ka ha debe si di, nke m sikwa n'onu ndi ozi m bu ndi amuma nye unu."

¹⁴ Ma ndi Izrel juru ige nti. Kama ha kpachara anya kwesie olu ha ike dika nna nna ha mere, bu ndi na-ekwenyeghi na ONYENWE ANYI Chineke ha. ¹⁵ Ha juru ukuru ya niile na ogbugba ndu ya, nke ya na ndi bu nna nna ha gbara na iwu nke o doru ha aka na nti ka ha debe. Ha gbasoro chi arusi bu ihe efu, ha onwe ha ghokwara ihe efu. Ha nomiri mba di iche iche ndi ahụ bi ha gburugburu, n'agbanyeghi na ONYENWE ANYI nyere ha iwu si, "Unu emela dika ha."

¹⁶ Ha juru idebe iwu niile ONYENWE ANYI Chineke ha nyere ha. Ha meere onwe ha ogidi arusi Ashera, kporo onwe ha oyiya umu ehi abuo. Ha kporo isiala nye Baal, na anyanwu, na onwa, na kpakpando. ¹⁷ Ha jiri umu ha ndi ikom na umu ha ndi inyom chuo aja nsure oku nye chi ndi mba ozo. Ha gakwara n'aja iju ase, na igba

aja, si otu a nyefee onwe ha n'aka ime ihe joro njọ n'anya ONYENWE ANYI, si otu a kpasuo ya iwe.

¹⁸ Ya mere, ONYENWE ANYI wesoro Izrel iwe nke ukwu, wezuga ha site n'ihu ya. O dikwaghi onye o kwere ka o fodu, kariakwa naani ebo Juda.† ¹⁹ Ma ndi Juda jukwara idebe ihe niile ONYENWE ANYI bu Chineke ha nyere ha n'iwu. Ha sooro omume ojoo ndi Izrel webatara. ²⁰ N'ih i nke a, ONYENWE ANYI juru ndi Izrel niile. O tara ha ahuhu site n'inyefe ha n'aka ndi na-apunara mmadu ihe n'ike tutu ruo mgbe o mere ka e site n'ihu ya wezuga ha.

²¹ Mgbe ONYENWE ANYI mere ka ndi Izrel dowapu onwe ha site n'alaeze Devid, ha mere Jeroboam nwa Nebat, eze ha. Ma Jeroboam mere ka Izrel site n'iso ONYENWE ANYI wezuga onwe ha. O mere ka ha mee mmehie di ukwu. ²² O dikwaghi mgbe umu Izrel sitere n'ime mmehie ahụ Jeroboam dubara ha puta, ²³ tutu ruo mgbe ONYENWE ANYI kpochapuru Izrel niile site n'ihu ya, dika o kwuru na o ga-eme, site nonu ndi amuma na-ejere ya ozi. O bu nke a mere ndi Izrel ji gaa biri n'Asiria dika ndi a dotara n'agha ruo taa.

Ndi ohuru biara biri na Sameria

²⁴ Eze Asiria sitere n'ala Babilon, Kuta, Ava, Hamat na Sefavaim kpota ndi mmadu biara biri n'obodo Sameria inochi anya ndi Izrel niile e sitere n'ebe ahụ bupu. N'uzo di otu a, ha

---

† **17:18** 17:18 Ndi alaeze ndida si n'agburu Simion na Benjamin, maobu naani ebo Juda gosiri onwe ha ndi kwesiri ntukwasị obi, guo akwukwo 1Ez 11:13,32

nwetara Sameria birikwa n'obodo ya niile. ²⁵ Ma mgbe ndi Asiria malitere ibi n'ebe ahụ, ha atughị egwu ONYENWE ANYI, maobu fee ya ofufe. N'ihia ya, ONYENWE ANYI zitere odum§ ndi batara n'etiti ha gbuo ufodu mmadu n'ime ha. ²⁶ Ya mere, e zigara eze Asiria ozi si ya, "Ndi ahụ i dotara n'agha mee ka ha bja biri n'obodo Sameria amaghị ihe chi nwe ala ahụ choro. O zitere odum n'etiti ha, nke na-egbu ha, n'ihia na ndi ahụ amaghị ihe o choro."

²⁷ Eze Asiria nyere iwu si: "Ka otu onye n'ime ndi nchujaja* e si na Sameria dota n'agha laghachi gaa biri n'ebe ahụ, izi ndi bi n'obodo ahụ ihe chi ala ahụ choro." ²⁸ Ya mere, otu n'ime ndi nchujaja ebuuru site na Sameria gaa ala ozo, bjara biri na Betel, kuziere ha otu ha ga-esi natu egwu ONYENWE ANYI.

²⁹ N'agbanyeghi nke a, ndi mba obula meere onwe ha chi nke aka ha n'obodo ahụ niile ebe ha bi n'ime ya. Ha guzobere chi ndi a n'ulo arusi nke ndi Sameria wuru n'ebe niile di elu. ³⁰ Ndi si Babilon mere chi ha a na-akpo Sukot Benot; ndi si Kut emee Neagal, ebe ndi si Hamat mekwara Ashima. ³¹ Ndi si Ava mekwara Nibaz, na Tatak, ma ndi si Sefavaim na-esure umu ha n'oku dika aja nye Adramelek na Anamelek, bu chi ndi Sefavaim. ³² Ha turu egwu†ONYENWE

---

§ **17:25** 17:25 N'ihia n'ala ahụ togboro n'efu nwa oge nta, nke mere ka odum bi n'ohia ndi Palestia mubaa. Lev 26:21-22

* **17:27** 17:27 Onye n'otu n'ime ndi nchujaja ahụ Jeroboam hoputara, bu ndi na-achụ aja nye chi nwa ehi ahụ o kpuru na Betel. 1Ez 12:31 † **17:32** 17:32 Kpokwara isiala nye

ANYI, ma ha hoputara udi mmadu di iche iche site n'etiti onwe ha, ndi na-ejere ha ozi dika ndi nchujaja n'ulo chi ha di n'ebe niile di elu. ³³ Ha na-atu egwu ONYENWE ANYI ma ha gara n'ihu na-eфе chi nke aka ha dika omenaala mba ebe ndi e si dota ha n'agha si di.

³⁴ Ruo taa, ha na-anogidesi ike n'ife ofufe dika uzozochie ha si di. Ha adighi atu egwu ONYENWE ANYI, maobu mee dika ukpuru na iwu niile, maobu dika ntuziaka na ihe niile enyere n'iwu si di, bu nke ONYENWE ANYI nyere umu Jakob, onye o kporo Izrel. ³⁵ Mgbe ONYENWE ANYI na ndi Izrel gbara ndu, o nyere ha iwu si, "Unu atukwala chi ozozobula egwu, maobu kpoosiala nye ha. Unu efela ha ofufe maobu chuzo aja nye ha. ³⁶ Ma ONYENWE ANYI, onye ji ike di ukwuu, na aka di ike e setipuru esetipu kpoputa unu site n'ala Ijipit, bu naani onye unu ga-atu egwu. Ya ka unu ga-akpo isiala nye, ya ka unu ga-achuru aja. ³⁷ Unu ga-elezi anya hu na unu debere ukpuru na iwu niile, ntuziaka na ihe niile enyere n'iwu ndi a e deputara n'akwukwo nye unu. Unu atukwala egwu‡ chi ndi ozoz. ³⁸ Unu echefula ogbugba ndu ahumu na unu gbara. Unu akpokwala isiala nye chi ndi ozoz n'ihu egwu. ³⁹ Kama, tuonu egwu ma fee ONYENWE ANYI Chineke unu. O bu ya ganaputa unu site n'aka ndi iro unu niile."

⁴⁰ Ma ndi Izrel egeghi nti, kama, dika uzoz ozo ha si di, ha fere chi ozoz ofufe. ⁴¹ O bu ezie na ndi a na-eфе ONYENWE ANYI ofufe, ma ha nogidekwara na-ejere arusi niile ha ozi. Ruo taa,

---

‡ 17:37 17:37 Maobu, efekwala

umụ ha, na umụ umụ ha, gara n'ihu na-emekwa ihe nna nna ha mere.

18

Hezekaya eze Juda

¹ N'afọ nke atọ nke ọchịchị Hoshea nwa Elaa eze Izrel ka Hezekaya nwa Ehaz eze Juda malitere ọchịchị nke ya. ² Ọ gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere ị bụ eze. Ọ chiri iri afọ abụọ na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bụ Abija,* ada Zekaraya. ³ O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYỊ, dika nna nna ya Devid. ⁴ O wepuru ebe niile di elu, kurisie ogidi nsọ niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. O tipiakwara agwo bronze ahụ Mosis mere, n'ihu na ruo n'oge ahụ, umụ Izrel na-esure aja nsure oku na-esi isi uto nye ya. (A kporo ya Nehushtan.)

⁵ Hezekaya tukwasiri ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel obi ya. N'ezie, o nwekwaghị onye ozo di ka ya n'etiti ndi eze Juda niile, ndi bu ya uzo chia, na ndi so ya. ⁶ Ọ gbasoro ONYENWE ANYỊ n'uzo niile. O sitekwaghị n'uzo ONYENWE ANYỊ wezuga onwe ya. O debere ihe niile ONYENWE ANYỊ nyere Mosis n'iwu. ⁷ ONYENWE ANYỊ nonyeere ya n'ebe obula o gara, ihe niile o mere gaara ya nke oma. O nupuru isi ju inokwa n'okpuru eze ndi Asiria, o fekwaghị ya ofufe. ⁸ O tigburu ndi Filistia n'ala ha niile ruo na Gaza, na obodo di ya gburugburu. Ọ lara obodo ahụ niile n'iyi, obodo ukwu niile e wusiri ike na obodo nta niile a na-ewusighi ike.

---

* **18:2** 18:2 Maobu, Abi

⁹ N'afọ nke anọ nke ọchịchị Hezekaya, nke bukwa afọ nke asaa nke ọchịchị Hoshea nwa Elaa, bụ eze Izrel, Shalmanesa, eze Asirịa gbagoro imegide Sameria, nọchibido ya gburugburu. ¹⁰ Mgbe afọ atọ gasiri, n'afọ nke isii nke ọchịchị Hezekaya, na afọ nke itoolu nke ọchịchị Hoshea, bụ eze Izrel, ndi agha Asirịa dotara Sameria n'agha. ¹¹ O bụ n'oge ahụ ka eze Asirịa bupuru ndi Izrel niile bulaa ha Asirịa n'ime obodo Hala, na Gozan n'akuku iyi ukwu Hoboa, na n'obodo ndi Midia. ¹² Nke a mere n'ihi na ha juru ige nti n'olu ONYENWE ANYI bu Chineke ha, jukwa ime ihe o choro ka ha mee. Ha edebeghi ogbugba ndu ya na iwu niile Mosis onyeozu ONYENWE ANYI nyere ha. Ha juru ige nti n'iwu ndi a, maobu debe ha.

¹³ N'afọ nke iri na anọ nke ọchịchị eze Hezekaya, Senakerib bụ eze Asirịa, busoro obodo Juda niile e wusiri ike agha, merikwaa ha. ¹⁴ Mgbe ahụ, Hezekaya choro uzọ o gagesi mee udo, zie ozi zigara eze Asirịa n'obodo Lakish si ya, "Emehiela m, biko, site n'ala m puo. Aga m akwu gi ihe obula i choro n'aka m." Eze Asirịa sitere n'aka Hezekaya eze Juda nara nari talenti olaocha ato, na iri talenti olaedo ato. ¹⁵ Hezekaya chiri olaocha niile o chotara n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, na aku niile di n'uloeze, nye ya eze Asirịa.

¹⁶ N'oge ahụ, Hezekaya bụ eze Juda, nyakaputachara olaedo niile o ji techie ibo na ibo onu uzọ ulonso ukwu ONYENWE ANYI, chiri ihe ndi a niile nye eze Asirịa.

Senakerib ebuo agha megide Jerusalem

¹⁷ Eze Asiria sitere na Lakish zipu ochiagha† onye okwa ya kasi ukwu, onyeisi ndi na-eje ozi na ochiagha ya na usuu ndi agha ka ha jekwuru Hezekaya na Jerusalem. Ndi agha a biaruru Jerusalem kwusi n'akuku olulu warawara‡ e gwuru ebe Odo mmiri di elu si n'asofe, n'uzo e si aga obosara ala ndi na-asu akwa. ¹⁸ Mgbe ha kporo eze oku ka o bia, Eliakim nwa Hilcaya, onye nlekota uloeze, na Shebna, ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf, onye ndeko akuko ihe mere, puru jekwuru ha.

¹⁹ Ochiagha ahụ sirị ha, “Gwanu Hezekaya:

“Otu a ka eze ukwu ahụ, bu eze Asiria na-ekwu, O bu na gini ka ntukwasi obi gi dabere?

²⁰ I na-ekwu na i nwere ndumodu na ike ibu agha, maobu naani egbe onus ka i na-agba. O bu onye ka i na-atukwasi obi mere i ji enupu isi n'okpuru m? ²¹ Lee, amatara m na i na-atukwasi obi n'Ijpt, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji, nke na-aduwa aka onye obula na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijpt di nye ndi niile na-atukwasi ya obi. ²² Ma o buru na unu asi m, “Anyi na-atukwasi ONYENWE ANYI bu Chineke anyi obi.” O bughị ya ka Hezekaya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asi Juda na Jerusalem, “Unu aghaghị ikpo isiala n'ebe ichu aja di n'ime Jerusalem?”

† **18:17** 18:17 A na-akpo Tatan ‡ **18:17** 18:17 Olulu warawara mmiri nke eze Hezekaya gwuru, bu maka i ji webata mmiri n'ime obodo site n'iyi Gaihon. § **18:20** 18:20 O bu sosu okwu egbugbere onu

23 “Ma ugbo a, bịa kwee nna m ukwu, bu eze Asiria nkwa. Aga m enye gi puku inyinya abuo ma o buru na i nwere ike ichota ndi ga-agba ha. 24 I ga-esi ana ju otu onyeisi nke dikarisiri nta n’ime ndisi oru onyenwe m, na-agbanyeghikwa na i na-atukwasị obi n’Ijpt maka inweta ugbo agha na ndi na-agba inyinya? 25 Tinyere nke a, abịara m ibuso ala a agha na ibibi ya ma enweghi okwu sitere na Chineke bịa? O bu ONYENWE ANYI ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n’iyi.’”

26 Mgbe ahụ, Eliakim nwa Hilcaya, Shebna na Joa siri ochiagha ahụ, “Biko, gwa ndi ohu gi okwu n’asusu Aramaik,* ebe o bu na anyi na-aghota ya. Agwala anyi okwu n’asusu Hibru, ebe ndi no n’elu mgbidi ga-anu.”

27 Ma ochiagha ahụ zaghachiri, “O bu n’ihi naani nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndi a? O bughị n’ihi ndi mmadu ahụ na-anodu n’elu mgbidi, ndi, dika unu, ha ga-eso rie nsi ha nyuru, nuokwa mamiri ha nyuru?”

28 Mgbe ahụ, ochiagha ahụ guzoro were oke olu kwuo n’asusu Hibru, si, “Nurunu okwu eze ukwu ahụ, bu eze Asiria. 29 Nke a bu ihe eze siri, unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. O pughi izoputa unu site n’aka m. 30 Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tukwasị ONYENWE ANYI

---

* **18:26** 18:26 Asusu Aramaik (ndi Siria) bu asusu mba na mba ji emekorita ihe n’oge ahụ, ma o mesiri ghoo asusu ndi Juu, site na senchuri nke ise tupu a moọ Kraist.

obi. Mgbe ọ na-asị, 'N'ezie, ONYENWE ANYỊ aghaghị ịnapụta anyị, a gaghị enyefe obodo a n'aka eze Asiria.'

³¹ "Unu anakwala Hezekaya ntị. Ihe a ka eze Asiria kwuru: Pụkwutenụ m, bịa n'ụ ka mụ na unu mee udo.† Mgbe ahụ, onye ọbụla n'ime unu ga-eri mkpuru si n'ubi vaịni ya na nke si n'osisi fiig ya, n'ụkwara mmiri‡ nke si n'ihe icheta mmiri ya: ³² ruo mgbe m ga-abia duru unu gaa n'ala dika nke unu, bu ala mkpuru oka na nke mmanya oheru, ala achicha na ubi vaịni, ala mmanu anu na osisi oliv juputara n'ime ya. Horo n'ụ ndu ka unu ghara inwu.

"Unu egela Hezekaya ntị, n'ihi na ọ bu nrafu ka ọ na-arafu unu mgbe ọ na-asị, 'ONYENWE ANYỊ ga-anaputa anyi.' ³³ O nwere chi mba ọbụla nke naputara ha site n'aka eze Asiria? ³⁴ Olee ebe ka chi ndi Hamat na Apad no? Olee ebe ka chi ndi Sefavaim, Hena na Iva nokwa? Ha anaputala Sameria site n'aka m? ³⁵ Olee chi n'ime chi mba ndi a niile bu nke zoputarala ala ya site n'aka m? Unu si ana chee na ONYENWE ANYI puru izoputa Jerusalem site n'aka m?"

³⁶ Ma ndi ahụ niile gbara nkiti, ha ekwughị ihe ọbụla, n'ihi na eze nyere ha iwu si, "Unu azaghachila ya."

³⁷ Mgbe ahụ, Eliakim nwa Hilcaya, onye na-elekota uloeze, na Shebna ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf ode akwukwo, ha yi uwe ha

† **18:31** 18:31 Na mgbe ochie a na-eme udo site n'igba ndu

‡ **18:31** 18:31 Nke a na-egosi onodu udo na oganihu.

dọwara adọwa, bịakwute Hezekaya gwa ya ihe niile onyeisi agha ahụ kwuru.

19

A ga-agbaputa Jerusalem

¹ Mgbe eze Hezekaya, nụrụ nke a, ọ dọwara uwe ya, yikwasị akwa mkpe, baa n'ime ụlọnsọ ukwu ONYENWE ANYỊ. ² O zipurụ Eliakim onye nlekọta ụlọeze, Shebna ode akwụkwọ eze na ndị okenye n'etiti ndị nchụaja, bụ ndị yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Aizaya onye amuma, nwa Emoz. ³ Ha siri ya, "Otu a ka Hezekaya siri, Ụbọchị taa bụ ụbọchị ahuhụ, na ịba mba na nke ihe ihere. Ụbọchị jọgburu onwe ya dika ụbọchị nwanyị nọ n'oke ihe mgbu nke ịmụ nwa ma ike adikwaghị o ji amụputa nwa ya. ⁴ Ma eleghi anya ONYENWE ANYỊ Chineke gi, ga-anụ okwu ahụ niile nke Rabashaka bụ ọchịagha, onye nna ya ukwu bụ eze Asiria, zitere ikwa Chineke di ndu emo. Eleghi anya ONYENWE ANYỊ Chineke gi ga-abara ya mba n'ihi okwu ndi a niile o kwuru, bu ndi o nuru. Ya mere, kpeere anyi ekpere, anyi bu ndi foduru ndu."

⁵ Mgbe ndi ozi eze Hezekaya biakwutere Aizaya, ⁶ ọ siri ha, "Otu a ka unu ga-asị nna unu ukwu, 'Otu a ka ONYENWE ANYỊ kwuru, Atula egwu n'ihi okwu niile nke i nuru, bu nke ndi na-ejere eze Asiria ozi ji kwuluo m. ⁷ Gee ntị, mgbe ọ nuru akukọ di aña, aga m eme ka ọ chọọ ilaghachi n'obodo nke aka ya. N'ebe ahụ ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya.'"

⁸ Mgbe ochiagha ahụ nuru na eze Asiria e sitela n'obodo Lakish pua, o laghachiri hu na eze Asiria na-ebuso obodo Libna agha.

⁹ N'oge ahụ, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush,* na-aputa ibia ibuso ya agha. Ya mere, o zipuru ndi ozi ka ha ga zie Hezekaya ozi, si, ¹⁰ "Gwanu Hezekaya, eze Juda, Ekwela ka Chineke onye i na-atukwasị obi duhie gi, mgbe o na-asị, 'Agaghị enyefe Jerusalem n'aka eze Asiria.'" ¹¹ N'ezie a, i nula ihe ndi eze Asiria mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpamkpam. Ma a ga-anaputakwa gi onwe gi? ¹² Chi niile nke mba niile ndi ahụ nna nna m ha lara n'iyi, ha naputara ha, bu chi ndi Gozan, Haran, Rezuf na nke ndi Eden, ndi no na Tel Asa? ¹³ Olee ebe eze ndi Hamat maobu eze Apad no? Olee ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nokwa?"

Ekpere Hezekaya

¹⁴ Mgbe Hezekaya natara akwukwo ozi a site n'aka ndi ozi ahụ, guo ya, o weere ya gaa n'ime ulonso ONYENWE ANYI, gbasaa ya n'ihu ONYENWE ANYI. ¹⁵ Hezekaya kpere ekpere nye ONYENWE ANYI, si, "O, ONYENWE ANYI, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya di n'etiti ndi cherubim, naani gi bu Chineke na-achi alaeze niile nke uwa. O bukwa naani gi kere eluigwe na uwa. ¹⁶ To o nti gi n'ala, o ONYENWE ANYI ma nuru; meghee anya gi abuo ONYENWE ANYI, ka ihu; gee nti nukwa okwu ndi ahụ Senakerib zitere, nke o ji ekwulu Chineke di ndu.

---

* **19:9** 19:9 Nke a bu Itiopia ugbu a

17 “N’eziokwu, ONYENWE ANYỊ, ndị eze Asirija alala mba niile a dị iche iche na ala ha n’iyi, mee ka ha togboro n’efu. 18 Ha atunyekwala chi ha niile n’ime oku, repiakwa ha, n’ihi na o bughị chi ka ha bu, kama ha bu naanị ihe a kpuru akpu, nke mmadu ji osisi na nkume pia. 19 Ugbu a, ONYENWE ANYỊ Chineke anyi, biko, zoputa anyi site n’aka ya, ka alaeze niile nke uwa mata na naanị gi ONYENWE ANYỊ, naanị, bu Chineke.”

Aizaya ebuo amuma odida Senakerib

20 Mgbe ahụ Aizaya nwa Emoz zigaara Hezekaya ozi si, “Otu a ka ONYENWE ANYỊ, Chineke Izrel siri, Anula m ekpere i kpere banyere Senakerib, eze Asirija. 21 Nke a bu okwu nke ONYENWE ANYỊ kwuru megide ya:

“Nwaagboghọ na-amaghị nwoke, bu Ada Zayon na-eleli gi anya, ma jirikwa gi na-eme ihe ochi.

Nwaada Jerusalem

na-efufekwa isi ya mgbe i na-agbapu oso

22 Onye ka i kpariri ma kwulukwaa?

O bu onye ka i sitere na nganga gi welie olu okwu gi na anya gi elu megide?

O bu megide Onye Nso nke Izrel?

23 I sitere n’aka ndi ozi gi

kparia Onyenwe anyi, kwuluo ya, i sikwara,

“Eji m otutu ugboala m

rigoruo ebe di elu nke n’elu ugwu niile,

n’ebe kachasi elu nke ugwu Lebanon.

Egbudasiala m osisi sida ya niile toro ogologo, na osisi junipa ya niile kachasi mma.

Ejeruola m na nsọtụ niile ya,
bụ ebe kachasi maa mma n'oke ohiya ya niile.

24 Egwuola m otutu olulu mmiri n'ala ndi mba
ozo,

nukwa mmiri di n'ebe ahụ.

O bu obu ukwu m ka m ji mee
ka isi iyi niile di n'Ijpt takpo.

25 " O bu na i nubeghi?

Na mgbe ochie ka m kpebiri ya.

N'ubochi ndi ahụ gara aga ka m no pia opipia
ya;

ugbu a, emeela m ka o bia na mmezu,

na i meela ka obodo nke mgbidi gbara gburug-
buru,

gho mkpokota nkume.

26 Ndi bi n'ime ha, ndi a napuru ike ha nwere
bu ndi dara mba, ndi e tinyekwara n'onodu
ihere.

Ha di ka ahia ndu puru n'ala ubi

na ome na-epuputa epuputa

nakwa ahia na-etoputa n'elu ulo

nke anwu na-achakpo tupu o tolite.

27 " Ma amaara m ebe i no onodu

marakwa opupu gi na mbata gi

marakwa oke iwe gi megide m.

28 N'ihia onuma di gi n'obi megide m,

n'ihia na mkpari gi eruola m nti,

aga m etinye nko m n'imi gi

werekwa mkpumkpu igwe m kpachie egbug-

bere onu gi

mee ka i laghachi

site n'uzo ahụ nke i siri bia.'

²⁹ "Ma nke a ga-abụ ihe iribama, nye gi, Hezekaya:

"N'afọ a unu ga-eri ihe na-epu n'onwe ya,
n'afọ nke abụọ unu ga-eri ihe ubi si na nke
ahụ puputa.

Ma n'afọ nke atọ ghaanụ mkpuru ubi, weenụ ihe
ubi;

kuo vainị n'ubi vainị, riekwanụ mkpuru ha.

³⁰ Ozokwa, ndi fodoru n'alaeze Juda
ga-agba mgborogwu n'okpuru ala, mikwaa
mkpuru n'elu.

³¹ N'ih i na o bu site na Jerusalem ka ndi fodoru
ga-esi puta;

otu ndi fodoru ndu ga-esitekwa n'ugwu
Zayon puta.

"O bu site n'inu oku n'obi nke ONYENWE ANYI,
Onye puru ime ihe niile ga-emezu nke a.

³² "Ya mere, nke a bu ihe ONYENWE ANYI kwuru
banyere eze Asiria, si,

" 'O gaghị azobata ukwu ya n'ime obodo a
maobu gbaa o buladi otu aku n'ebe a.

O gaghị eji ota jeharia n'onu uzo ama ya,
maobu wuo mgbidi nnochibido megide ya.

³³ Uzo o si bia ka o ga-esi laghachi;
o gaghị abanye n'obodo a.

Otu a ka ONYENWE ANYI kwubiri ya.

³⁴ Aga m echebe obodo a, zoputakwa ya
n'ih i aha m, na n'ih i Devid, bu ohu m.' "

³⁵ N'abalị ahụ, mmuo ozi ONYENWE ANYI puru
gaa tigbuo otu puku narị na puku iri asato na

ise n'ụlọ ikwu ndị Asiria. Mgbe ndị mmadu tetara n'isi ututu, lee, ozu ka ha juputara ebe niile. ³⁶ Ya mere, Senakerib, eze Asiria biliri ije, laghachi n'ala ya. O laghachiri biri n'obodo Ninive.

³⁷ Otu ubochi, mgbe o no na-akpo isiala n'ulo chi ya a na-akpo Nisrok, umu ya ndi ikom aha ha bu Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gbapuru oso gbaga n'ala Ararat. Isahadon, bu nwa ya nwoke, ghororo eze nonodu ya.

20

Orịa Hezekaya

¹ N'oge ahụ, Hezekaya rịara oria ruo na o gaara anwu. Aizaya onye amuma nwa Emoz biakwutere ya si ya, "Otu a ka ONYENWE ANYI siri, Dozie ezinaulo gi, n'ihina i ga-anwu. I gaghị esite n'ute oria a bilie."

² Hezekaya tughariri chee ihu ya n'aja ulo, kpee ekpere nye ONYENWE ANYI, si, ³ "Chetakwa, ONYENWE ANYI, otu m si jegharja n'ihu gi n'ikwesi ntukwasi obi, jiri obi m niile fee gi ofufe, ma meekwa ihe di mma n'anya gi." Hezekaya bekwara akwa nke ukwu.

⁴ Tupu Aizaya esite n'etiti ogige uloeze puo, okwu nke ONYENWE ANYI rutere ya nti, si ya: ⁵ "Gaghachi azu, gaa gwa Hezekaya, onye na-achidi m, 'Otu a ka ONYENWE ANYI bu Chineke nna gi Devid, kwuru: Anula m ekpere gi, ahukwala m anya mmiri akwa gi, aga m agwo gi. Aga m eme ka ahụ di gi ike n'ubochi nke ato site taa, mgbe ahụ i ga-aga n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI. ⁶ Aga

m atụkwasi afo iri na ise n'ubochi ndu gi. Aga m anaputakwa gi na obodo a site n'aka eze Asiria. Aga m echebe obodo a n'ihi mu onwe m, na n'ihi Devid, bu ohu m.' ”

⁷ Mgbe ahụ, Aizaya siri, “Kwadoonu mmanu fiig di oku.” Ha mere nke a, teekwasị ya n'elu etuto ahụ, ahụ dikwara ya mma.

⁸ Mgbe ahụ, Hezekaya juru Aizaya si, “Gini ga-abu ihe iribama na ONYENWE ANYI ga-agwo m, na m ga-aga n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI n'ubochi nke ato na-abia n'ihu?”

⁹ Aizaya zara, “Nke a bu ihe ama ONYENWE ANYI nye gi na ONYENWE ANYI ga-emezu ihe o kwere na nkwa. I chorọ ka onyinyo a gaa n'ihu ihe nrigo iri, ka o bu ka o laa azu ihe nrigo iri?”

¹⁰ Hezekaya zara si, “O di mfe ka onyinyo gaa n'ihu nzo ukwu iri. Ma mee ka onyinyo a laa azu ihe nrigo iri.”

¹¹ Mgbe ahụ, Aizaya, onye amuma rioro ONYENWE ANYI ka o meere Hezekaya nke a. ONYENWE ANYI mekwara ka onyinyo laghachi azu ihe nrigo iri dika o si gbada n'ihe nrigo ulo Ehaz.

Ndi ozi si Babilon

¹² N'oge ahụ, Merodak-Baladan,* nwa Baladan, bu eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwo ozi ekele na onyinye, n'ihi na o nuru na Hezekaya rjara orja. ¹³ Hezekaya nabatara ndi ozi ahụ gosi ha ihe niile di n'ulokwu ya, olocha, na olaedo, uda di iche iche na-esi isi uto na ezigbo mmanu oliv, ulo ebe ngwa agha

* **20:12** 20:12 Merodak, bu aha chi ndi Babilon a na-akpo Maadok, O bu ya ka a guru nwa Baladan.

ya niile di, na ihe niile bu akw o nwere. O dighi ihe di n'uloze ya maobu n'alaeze ya niile nke o na-egosighi ha.

¹⁴ Mgbe ahụ, Aizaya onye amuma jekwuru eze Hezekaya juo ya si, "Gini ka ndi ikom ndi ahụ kwuru? Ebeekwa ka ha si biakwute gi?"

Hezekaya zara si, "O bu n'ala di anya ka ha si, ha si Babilon."

¹⁵ Onye amuma juru, "Gini ka ha huru n'ulo gi?"

Hezekaya zara si, "Ihe niile nke di n'ulo m ka ha huru. O dighi ihe niile di n'uloaku m nke m na-egosighi ha."

¹⁶ Mgbe ahụ, Aizaya siri Hezekaya, "Gee nti nuru okwu ONYENWE ANYI. ¹⁷ Lee, oge na-abia mgbe a ga-eburu ihe niile di n'uloze gi, na ihe niile nke nna nna gi ha debere n'uloaku ruo taa, buru ha bulaa Babilon. O dikwaghi ihe ga-afodu, otu a ka ONYENWE ANYI kwuru. ¹⁸ A ga-ebupu ufodu n'ime umu gi, ndi bu ahụ na obara gi,[†] ndi a ga-amutara gi, buru ha puo n'ebe di anya, ha ga-abu ndi onozu n'uloze nke eze Babilon."

¹⁹ Hezekaya zaghachiri, "Okwu ONYENWE ANYI nke i kwuru di mma." N'ihu na o chere n'obi ya si, "O bu na udo na nchekwa agaghi adi n'oge ndu m?"

²⁰ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Hezekaya, oru niile o ruru, tinyere odo

[†] **20:18** 20:18 Umụ si n'ahụ gi pụta

mmiri o gwuru, na olulu ọwa mmiri‡ na-aga o gwuru, nke o ji webata mmiri n’ime obodo, ọ bu na e deghi ha n’akwukwo akuko ihe mere n’oge ndi eze Juda? ²¹ Hezekaya sooro ndi nna nna ya dinaa n’onwu. Manase nwa ya ghorọ eze n’onodu ya.

21

Manase eze Juda

¹ Manase gbara afọ iri na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiru iri afọ ise na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Hefziba. ² O mere ihe di njo n’anya ONYENWE ANYI, site n’igbaso ihe aru niile nke ndi mba ozo bi n’ala ahụ na mbu mere, bu ndi ONYENWE ANYI chupuru n’ihu ndi Izrel. ³ O wughariri ebe di elu niile nke nna ya Hezekaya lara n’iyi. O wukwara ebe ichu aja di iche iche nye Baal, piakwa ogidi Ashera, dika Ehab eze Izrel mere. O kporo isiala nye usuu ihe niile nke di na mbara eluigwe,* feekwa ha ofufe. ⁴ O wuru ebe ichu aja di iche iche, n’ime ulonso ONYENWE ANYI, nke ONYENWE ANYI, kwuru okwu banyere ya si, “O bu na Jerusalem ka m ga-etinye Aha m.” ⁵ O wuru ebe ichu aja nye usuu ihe niile di na mbara eluigwe,† n’ogige abuo nke n’ulonso ONYENWE ANYI. ⁶ O jikwa nwa ya nwoke choo aja n’ime oku, o gbara aja, choo osisa n’aka ndi

---

‡ **20:20** 20:20 Hezekaya gbobichiri mmiri iyi Gaihon, gwuo olulu ebe mmiri a si aga, ka o diri ha mfe i nweta mmiri ma ndi iro gbaa Jerusalem gburugburu n’oge agha. 2Ih 32:30 * **21:3** 21:3 Nke a bu anyanwu, onwa na kpakpando † **21:5** 21:5 Nke a bu anyanwu, onwa na kpakpando

mgbaasi, juta ase n'aka ndi na-aju mmuo ojoo ase, ya na ndi dibia afa mekokwara ihe. O mere ihe di njo n'ebe o di ukwu n'anya ONYENWE ANYI, si otu a kpasuo ya iwe.

⁷ O were chi Ashera a piri api, bu nke o mere, debe n'ime ulonso ahụ, nke ONYENWE ANYI gwara Devid na nwa ya Solomon okwu, si, "N'ulonso a na n'ime Jerusalem, nke mu onwe m hoputara site n'ebo niile nke Izrel, ka m ga-akpokwasi Aha m ruo mgbe ebighi ebi. ⁸ Ma agaghị emekwa ka ukwu ndi Izrel wagharia ozo site n'ala ahụ nke m nyere ndi nna nna ha, naani ma o buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n'iwu ma debekwa iwu niile nke ohu m bu Mosis nyere ha." ⁹ Ma ha egeghi nti, Manase duhiere ha, mee ka ha mee ihe di njo karia nke ndi mba niile ndi ONYENWE ANYI lara n'iyi site n'ihu ndi Izrel.

¹⁰ Mgbe ahụ, ONYENWE ANYI kwuru okwu site n'onu ndi amuma ya, si, ¹¹ "N'ihi na Manase, eze Juda emeela ihe aru ndi a, o meela ihe di njo karia nke ndi Amorait,‡ bu ndi bu ya uzo, o werela arusi ya duba Juda n'ime mmehie. ¹² Ya mere, nke a bu ihe ONYENWE ANYI, bu Chineke nke Izrel, siri: Lee, ana m aga iweta mbibi di ukwu nke ga-adakwasi Jerusalem na Juda, nke nti obula nuru ya ga-azu wuruwuru. ¹³ Aga m esetipu eriri itu otutu nke m ji megide Sameria na ihe itu mgbidi nke m ji megide ulo Ehab, n'elu Jerusalem. Aga m ehichapu Jerusalem dika

---

‡ **21:11** 21:11 Nke a bu aha ozuzu e ji mara ndi niile bi n'ala Kenan tupu ndi Izrel abia buso ha agha ma merie ha.

mmadu si ehichapu efere, hichaa ya ihu na azu ma kpuo ya ihu n'ala. ¹⁴ Aga m agbakutakwa ndi foduru n'ihe nketa m azu, were ha nyefee n'aka ndi iro ha. Ha ga-agho ihe anaara n'ike, ghookwa ihe nkwata n'agha nye ndi iro ha niile, ¹⁵ n'ih na ha emeela ihe di njo n'anya m, kpasukwaa m iwe, site n'ubochi nna nna ha si ljipt puta obuladi ruo taa."

¹⁶ Nke ka nke, Manase gbukwara otutu ndi aka ha di ocha, ruo na o wusaara obara ha site n'otu akuku Jerusalem ruo n'akuku nke ozo ya, nke a agunyeghi mmehie ahụ nke o dubara ndi Juda ime, nke mere ka ha mee ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI.

¹⁷ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Manase na ihe niile o mere, tinyere mmehie niile nke o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda?

¹⁸ Manase soro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ime ubi a gbara ogige n'uloeze ya, bu ubi Uza a gbara ogige. Amon nwa ya ghoru eze n'onodu ya.

Amon eze Juda

¹⁹ Amon gbara iri afu abuo na abuo mgbe o malitere ibu eze. O chiri afu abuo na Jerusalem. Aha nne ya bu Meshulemet, ada Haruz onye Jotba. ²⁰ O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI dika nna ya Manase mere. ²¹ O gbasoro uzọ ahụ niile di iche nke nna ya gbasoro. O fere arusi niile nke nna ya fere, kpoakwa isiala nye ha. §

²² O juru iso ONYENWE ANYI, bu Chineke nna nna ya ha, jukwa ibi ndu irube isi nye ya.

²³ Ndi na-ejere Amon ozi gbara izu megide ya, ha gburu eze n'ime uloeze ya. ²⁴ Mgbe ahụ, ndi ala ahụ gburu ndi niile ahụ gbara izu megide eze Amon. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'onodu ya.

²⁵ Ma banyere ihe ndi ozọ niile mere n'oge ochichi Amon na ihe ndi o mere, o bu na e degi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda? ²⁶ E liri ya n'ili nke aka ya, di n'ogige Uza. Josaya nwa ya ghoro eze n'onodu ya.

22

Akwukwo iwu a chotara

¹ Afọ asato ka Josaya gbara mgbe o malitere ibu eze Juda. Iri afọ ato na otu ka o chiri na Jerusalem. Aha nne ya bu Jedida, nwa Adaya onye Bozkat. ² O mere ihe ziri ezi n'anya ONYENWE ANYI, gbasookwa uzọ niile nke nna nna ya Devid kpamkpam, o sichi n'uzo a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maobu n'aka ekpe.

³ N'afọ nke iri na asato nke ochichi ya, eze Josaya, zigara ode akwukwo bu Shefan nwa Azalaya, onye bukwa nwa nwa Meshulam, ka o gaa n'ulonso ONYENWE ANYI. O siri ya, ⁴ "Gakwuru Hilcaya onyeisi nchujaja, si ya, gukota ego nke e webatara n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, bu nke ndi na-eche onu uzọ nakotara site n'aka ndi mmadu. ⁵ Gwa ha ka ha nyefee ya n'aka ndi ikom ahoputara maka ilekota oru n'ulonso ahụ. Ka ndi ikom a kwuo ndi oru na-aruzi ulonso

ONYENWE ANYI ugwo oru, ⁶ ya bu, inye ya ndi okpo ntu, ndi na-ewu ulo, na ndi na-edo nkume ulo. Ha jirikwa ego ahụ zuta osisi na nkume a wara awa, maka i ji dozie ulonso ahụ. ⁷ O dighi mkpa ka ha guzie otu ha si mefuo ego nke e nyefere ha n'aka, n'ih i na oru ha egosila na ha kwesiri ntukwas i obi."

⁸ Hilcaya onyeisi nchujaja, siri Shefan ode akwukwo, "Achotala m Akwukwo Iwu* n'ime ulonso ONYENWE ANYI." O nyere ya Shefan, onye nke gukwara ya. ⁹ Mgbe ahụ, Shefan, bu ode akwukwo, biakwutere eze, gwa ya si, "Ndi ozi gi enyefela ego niile nke di n'ulonso ONYENWE ANYI n'aka ndi oru na n'aka ndi nlekota no n'ulonso Onyenwe anyi." ¹⁰ Mgbe ahụ, Shefan bu ode akwukwo, gwara eze si, "O nwere akwukwo Hilcaya, onye nchujaja nyere m." Shefan guputara ihe di n'akwukwo a n'ihu eze.

¹¹ Mgbe eze nuru okwu niile di n'ime Akwukwo Iwu ahụ, o dowara uwe ya.† ¹² O nyere Hilcaya bu onyeisi nchujaja, Ahikam nwa Shefan, Akboa nwa Mikaya, Shefan ode akwukwo na Asaya, bu onye oru eze, iwu, si ha, ¹³ "Gaanu juta ONYENWE ANYI ase, n'isi m na n'isi ndi m, na Juda niile, banyere ihe niile e dere n'akwukwo a nke a chotara. N'ih i na onuma ONYENWE ANYI di ukwuu bu nke na-ere oku

---

* **22:8** 22:8 Akwukwo Iwu a, nke a chotara bu akwukwo Diuteronomi, Dit 31:24-26; 2Ih 34:14 Nchoputa akwukwo a, gosiri n'uzo putara ihe oke nnupu isi di n'ala Izrel megide iwu Chineke n'oge eze Manase na-ach i. † **22:11** 22:11 N'oge ochie, ndi mmadu na-adowa uwe n'ih i obi mwute

megide anyị, n'ihị na ndị bu anyị ụzọ erubeghị isi n'okwu nke akwụkwọ iwu a, ha agbasoghị ihe niile e dere n'ime ya banyere anyị.”

¹⁴ Hilcaya onye nchụaja, Ahikam, Akboa, Shefan na Asaya, jekwuuru Hulda, bu onye amụma nwanyị. Onye bu nwunye Shalum, nwa Tikva, nwa Hahas, o bu onye na-elekota uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru oheru.

¹⁵ O siri ha, “Otu a ka ONYENWE ANYI bu Chineke nke Izrel kwuru: Gwanu nwoke ahụ ziri unu ka unu biakwutem, si, ¹⁶ ‘Otu a ka ONYENWE ANYI na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-adakwasị ebe a na ndi niile bi n'ime ya, dika ihe niile e dere n'ime akwukwo nke eze Juda guru, si di. ¹⁷ N'ihị na ha ajula m, gbakuta mazu, chuo aja nsure oku na-esi isi utu nye chi ndi ozo, kpasuo m iwe site na arusi niile nke aka ha meputara. Iwe m ga-adi oku megide ebe a, o gaghị akwusikwa.’ ¹⁸ Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site n'onu ONYENWE ANYI si ya, ‘The ndi a ka ONYENWE ANYI, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndi ahụ i nuru. ¹⁹ N'ihị na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe i nuru ihe m kwuru megide ebe a na ndi bi n'ime ya, na ha ga-abu ihe a buru onu, na ihe togboro n'efu, n'ihị na i dowara uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m, mu onwe m anukwala, otu a ka ONYENWE ANYI kwuputara. ²⁰ Ya mere, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghị ahụ mbibi nke m ga-eme ka o biakwasị ebe a.’”

Ha laghachiri inye eze osisa ya.

23

Ogbugba ndu eze na ndi Juda

¹ Mgbe ahụ, eze zigara ozi kpọkọta ndi okenye Juda na Jerusalem. ² O gara n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, ya na ndi ikom Juda niile, ndi niile bi na Jerusalem, na ndi nchujaja, na ndi amuma niile, na ndi mmadu niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. O guputara na nti onye obula okwu niile si n'akwukwo ogbugba ndu ahụ, bu nke achotara n'ime ulonso ONYENWE ANYI. ³ Eze guzoro n'akuku ogidi, kwee nkwa n'ihu ONYENWE ANYI, igbaso ONYENWE ANYI, na iji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile, debe ihe niile o nyere n'iwu, n'ihe ama ya niile na ukpuru ya niile. O si otu a mee ka okwu niile nke ogbugba ndu ahụ e dere n'akwukwo guzosie ike. Mgbe ahụ, ndi mmadu niile kwekwara nkwa idebe ogbugba ndu ahụ.

⁴ Eze nyere Hilcaya onyeisi nchujaja na ndi nchujaja na-esote n'okwa, na ndi na-eche onu uzọ mbata, iwu ka ha site n'ulonso ONYENWE ANYI kwaputasiya ngwongwo niile e mere nye Baal, na Ashera, na usuu ihe niile nke mbara eluigwe.* O sunyere ha niile oku n'azu Jerusalem, n'ohia di na Ndagwurugwu Kidron, buru ntụ ha bulaa Betel.† ⁵ O chudara ndi nchujaja arusi ndi ahụ niile, bu ndi eze Juda hoputara isure ihe na-esi isi utọ n'elu ebe di elu nke obodo Juda nakwa ebe di oku. N'ih

---

* 23:4 23:4 Nke a bu anyanwu, onwa na kpakpando † 23:4 23:4 Betel bu ebe Ulọ Chineke di n'oge ochie, ma otutu ndi eze Izrel jiri ya mere ebe ha na-eke arusi ha. Jen 28:19; 1Ez 12:25-29

na ndi nchujaja ndi a achuola aja, surekwaa ihe nsure oku na-esi isi utu n'ebe ichu aja di n'elu ugwu niile di n'obodo di iche iche na Juda, nakwa ndi di gburugburu Jerusalem. Ha bu ndi surere ihe nsure oku na-esi isi utu nye Baal, na anyanwu, onwa na kpakpando, nyekwa usuu niile nke mbara eluigwe. ⁶ O sikwa n'ulonso ONYENWE ANYI bupu ogidi chi Ashera,‡ wezuga ya n'azu Jerusalem, na Ndagwurugwu Kidron. Ebe ahụ ka o no suo ya oku, supia ya ka o ghoo ntụ, fesaa ya n'ebe a na-eli ndi mmadu efu. ⁷ O kwadakwara ulo obibi umu ndi ikom na-agba akwuna di no n'ulonso ONYENWE ANYI. N'ebe ndi inyom na-anu na-akpara Ashera akwa.

⁸ O mere ka ndi nchujaja niile site n'obodo Juda niile bia, o merukwara ebe ichu aja niile nke di elu, site na Geba ruo Biasheba, ebe ndi nchujaja ndi a noro suree ihe nsure oku na-esi isi utu. O kwaturu onu uzọ ama nke di n'ebe onu uzọ ama Joshua, onye bu govanu obodo, nke di n'akuku aka ekpe nke onu uzọ ama obodo. ⁹ Ma e kweghi ka ndi nchujaja ahụ jee ozi n'ulonso ONYENWE ANYI di na Jerusalem, ma o nyere ha ike iso ndi nchujaja ndi ozọ rie achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee.

¹⁰ Josaya meruru Tofet, laa ya n'iyi. Tofet bu ebe ichu aja di na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. O mere nke a igbochi mmadu obula iji nwa ya nwoke, maabu nwa ya nwanyị churo chi Molek aja nsure oku. ¹¹ O sitere n'onu uzọ

‡ **23:6** 23:6 Ashera bu chi ndi Kenan. N'oge Hezekaya na-achi Juda, o gbuturu ogidi a, ma Manase wughachiri ya n'oge nke ya di ka eze. 2Ez 18:4; 2Ez 21:3-5

ulonso ukwu ONYENWE ANYI wepu inyinya ndi ahụ ndi eze Juda doro nsọ nye anyanwụ. Inyinya ndi a di n'ogige ulonso ONYENWE ANYI n'ebe di nso n'ulo onyeozi aha ya bu Netan-Melek. Josaya kporo ugbo agha ndi a niile e doro nsọ nye anyanwụ oku.

¹² Josaya kwadara ebe ichu aja niile nke ndi eze Juda wukwasiri n'elu uloze, n'elu elu ulo Ehaz. O kwadakwara ebe ichu aja niile nke Manase wuru n'ime ogige abuo nke ulonso ukwu ONYENWE ANYI, kporo ha kporo n'ime Ndagwurugwu Kidron. ¹³ Eze merukwara ebe ichu aja niile di n'akuku owuwa anyanwụ obodo Jerusalem n'akuku ndida nke Ugwu Mbibi, nke Solomon eze Izrel wuru nye chi Ashtoret, ihe aru ndi Saidon, na chi Kemosh, ihe aru ndi Moab, na chi Molek, ihe aru umu Amon. ¹⁴ Josaya kwadakwara ogidi nkume niile, gbutuo ihe arusi Ashera niile, werekwa okpukpu ndi mmadu wusa n'elu ala ahụ niile.

¹⁵ Josaya kwadakwara ogidi niile di na Betel, nke Jeroboam nwa Nebat wuru mgbe o dubara ndi Izrel na mmehie. O kwadara ebe ichu aja di n'ebe ahụ, kujisie nkume e doro n'ebe ahụ, gwerie ha dika ntụ. O kpokwara arusi Ashera oku. ¹⁶ Josaya legharikwara anya gburugburu hu otutu ili di n'elu ugwu. O ziri ndi ohu ya ka ha gaa chiputasia okpukpu di n'ili ahụ niile, kporo ha oku n'elu ebe ichu aja imeru ya, dika okwu ONYENWE ANYI si di, nke onye nke Chineke kwuputara mgbe o buru amuma banyere ihe ndi a.

17 Josaya juru ndi guzo n'ebe ahụ ajuju si, "Ọ bu ili onye bu nke a?"

Ndi ikom obodo ahụ zara si, "Ọ bu ili onye nke Chineke ahụ si Juda bịa buo amuma megide ebe ichu aja Betel. O buru amuma na ihe ndi a i na-eme ebe ichu aja a ga-emezu."

18 Mgbe ahụ, Josaya zara si ha, "Hapunu ya ka o guzoro onwe ya. Ka nwoke obula gharakwa ichiputa okpukpu ya." Ha hapuru okpukpu ya, hapukwa okpukpu onye amuma ahụ si Sameria bịa.

19 Dika o mere na Betel, otu a ka Josaya wepuru ma merukwaa ebe ichu aja niile di n'ebe niile di elu nke ndi eze Izrel wuru n'obodo niile nke Sameria, bu ebe ichu aja kpasuru ONYENWE ANYI iwe. 20 O gburu ndi nchajaja chi ndi a niile n'elu ebe ichu aja ha, suo okpukpu ha oku n'elu ebe ichu aja ha. Mgbe o mesiri ihe ndi a, o laghachiri na Jerusalem.

21 Eze nyere ndi Juda niile iwu si ha, "Meerenu ONYENWE ANYI Chineke unu Mmemme Ngabiga, dika e dere ya n'akwukwo ogbugba ndu a." 22 O nwebeghi mgbe e mere udi Mmemme Ngabiga dika nke a n'oge obula, site n'ubochi ndi ikpe bu ndi duru Izrel maobu n'ubochi ndi eze Izrel na eze niile chiru Juda, o dighi nke yiri Mmemme Ngabiga a. 23 Ma o bu n'afu nke iri na asato nke ochichi eze Josaya, n'ime Jerusalem ka a no mee Mmemme Ngabiga a nye ONYENWE ANYI.

24 Ozokwa, Josaya gara n'ihu kpochapu ndi niile na-ajuta mmuo ojo ase, na ndi dibia afa,

na arụsị§ ezinaụlọ dī iche iche, na arụsị a piri api, na ihe arụ niile nke a hụrụ n'ime Juda na Jerusalem niile. O mere nke a ka e mezuo ihe niile e dere n'ime akwụkwọ ahụ Hilcaya onye nchụaja chọtara n'ụlọ ONYENWE ANYỊ. ²⁵ Ọ dighi eze ọzọ n'ime ndi niile buru ya ụzọ chĩa nke dika Josaya, onye chigharịkwutere ONYENWE ANYỊ. Onye ji obi ya niile, na mmụọ ya niile na ike ya niile debe iwu niile e nyere Mosis.* Ọ dīkwaghị eze ọzọ dika ya, onye biliri mgbe ọ nwusiri.

²⁶ Ma ihe ndi a emeghi ka iwe oku ONYENWE ANYI na-ewe megide Juda dajuo, bu iwe a kpasuru ya n'ihu ihe ojoo niile nke Manase mere. ²⁷ Ya mere, ONYENWE ANYI siri, "Aga m ekpochapu Juda niile site n'ihu m, dika m si kpochapu Izrel niile. Aga m ajukwa obodo ahụ m hoptara, bu Jerusalem, jukwa ulonso ukwu a nke m kwuru banyere ya si, 'N'ime ya ka Aha m ga-adi.'"

²⁸ Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichi Josaya na ihe niile o mere, o bu na e deghi ha n'akwukwo akuko ihe mere n'oge ndi eze Juda?

²⁹ N'oge Josaya bu eze, Fero Neko, eze Ijpt, gbagoro gaa n'akuku osimiri Yufretis inyere eze Asiria aka. Eze Josaya pukwara izute ya n'agha, ma Neko zutere ya n'agha, gbuo ya na Megido.

³⁰ Ndi na-ejere Josaya ozi si na Megido buru ozu ya n'ime ugbo agha bulata ya na Jerusalem, lie ya n'ili nke aka ya. Ndi ala ahụ kpooro Jehohaz

---

§ 23:24 23:24 Ya bu, chi * 23:25 23:25 2Ez 18:5

nwa nwoke Josaya, tee ya mmanụ, mee ya eze n'ọ̀nọ̀dụ nna ya.

Jehoahaz eze Juda

³¹ Jehoahaz gbara iri afọ abụọ na atọ mgbe o bidoro ichi, ma ọ chiri na Jerusalem ọnwá atọ. Aha nne ya bụ Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. ³² O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI dika ndi eze buru ya uzọ. ³³ Ma Fero Neko keere ya agbụ na Ribla n'ala Hamat, ime ka ọ ghara ichikwa na Jerusalem. Neko kwagidere ndi Juda ka ha tuoro ya utu nari talenti olocha, na otu talenti oloedo. ³⁴ Fero Neko mere Eliakim nwa nwoke Josaya, eze, n'ọ̀nọ̀dụ Josaya bu nna ya. O gughariri aha Eliakim ka o buru Jehoiakim. Ma o duuru Jehoahaz gaa Ijipt, ebe o no nwuo. ³⁵ Jehoiakim kwuru Fero Neko olocha na oloedo ahụ o nara n'aka ya. Ka o nwee ike mee nke a, o kere utu n'ala ahụ, werekwa ike nara ndi ala ahụ olocha na oloedo, dika mkpebi ha si di banyere ihe onye ahụ ga-akwu.

Jehoiakim eze Juda

³⁶ Jehoiakim gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere ibu eze. O chiri afọ iri na otu na Jerusalem. Aha nne ya bụ Zebida nwa Pedaya, onye Ruma. ³⁷ O mere ihe di njo n'anya ONYENWE ANYI, dika ihe niile nna ya ha ndi bu ya uzọ mere.

24

¹ N'oge Jehoiakim na-achi, Nebukadneza eze Babilon ji ike bata n'ala ya, mee ka Jehoiakim ghoọ ohu ya afọ atọ. Ma o mesiri tugharja megide Nebukadneza, nupukwa isi n'okpuru ya.

² ONYENWE ANYI zigara ndi na-apunara mmadu ihe site na Kaldia, Aram, Moab na ndi Amon, ka ha ga bibie Juda. O bu n'usoro okwu ONYENWE ANYI kposara site n'onu ndi amuma ya. ³ N'ezie, ihe ndi a biakwasiri Juda dika ONYENWE ANYI si nye ya n'iwu, ka o si otu a kpochapu ha site n'ihu ya n'ihie mmehie niile Manase mere, na dika ihe niile o mere si di, ⁴ tinyere obara ndi aka ha di ocha nke o wusiri. N'ihie na o mere ka obara ndi aka ha di ocha juputa na Jerusalem. ONYENWE ANYI ekwekwaghi agbaghara ajo omume di otu a.

⁵ Akuko ozo niile gbasara ochichi Jehoiakim na ihe niile o mere, e deghi ha n'akwukwo akuko ihe e mere n'ubochi ndu ndi eze Juda? ⁶ Jehoiakim sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu. Jehoiakin nwa ya ghoru eze oheru n'onodu ya.

⁷ Ma eze Ijpt esiteghi n'ala ya puta ozo, n'ihie na eze Babilon nochiri oke ala ya niile, site na mmiri iyi Ijpt ruo n'oke Osimiri Yufretis.

Jehoiakin eze Juda

⁸ Jehoiakin gbara afo iri na asato mgbe o malitere ibu eze. O chiri naani onwa ato na Jerusalem. Aha nne ya bu Nehushta, nwa Elnatan, onye Jerusalem. ⁹ O mere ihe joro njo n'anya ONYENWE ANYI, dika nna ya ha mere.

¹⁰ N'oge o bu eze, ndisi Nebukadneza, eze Babilon biara, gbaa Jerusalem gburugburu ma nochibido obodo ahụ n'agha. ¹¹ Nebukadneza, eze Babilon n'onwe ya, biara n'obodo ahụ mgbe ndi agha ya gbara ya gburugburu. ¹² Jehoiakin,

bụ eze Juda, na nne ya na ndị ọrụ ya niile na ndịisi niile na ndịisi ozi ya niile were onwe ha nyefee Nebukadneza n'aka.

N'afọ asatọ nke ọchịchị eze Babilon ka ọ kpụrụ Jehoiakin dika onye mkpọrọ. ¹³ Ọ kwakọrọ akụ niile dī n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI, na ndi nke dī n'uloeze, o gbukakwara ihe ọlaedo niile Solomon eze Izrel tinyere n'ulonso ukwu ONYENWE ANYI buru ha bulaa Babilon, ihe a niile mere dika ONYENWE ANYI kwururii. ¹⁴ O bupukwara puku ndi ikom iri site na Jerusalem bulaa ha Babilon dika ndi a dotara n'agha. Ndi so n'ime ndi a bu ndisi niile na ndi agha niile. O bupukwara ndi na-akwa nka niile na ndi okpu uzụ. Naani ndi na-enweghi ike, na ndi ogbenye ka ọ hapuru n'ala ahụ.

¹⁵ Nebukadneza kpụrụ Jehoiakin ka ọ ga biri na Babilon. O sikwa na Jerusalem kporo nne eze, na ndi nwunye eze, ndi ozi ya, na ndi niile a ma ama n'ala ahụ gaa Babilon. ¹⁶ Eze Babilon bupukwara ndi ikom niile dī ike ma tozukwaa ibu agha, ndi onuogugu ha dī puku asaa, tinyere otu puku ndi ọrụ aka, na ndi ọrụ nka, bulaa ha Babilon. ¹⁷ O mere nwanne nna Jehoiakin, bu Matanaya, eze n'onodu ya. Ọ gughariri ya aha, kporo ya Zedekaya.

Zedekaya eze Juda

¹⁸ Iri afọ abuo na otu ka Zedekaya gbara mgbe ọ malitere ibu eze n'ime Jerusalem. Aha nne ya bu Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. Ọ chiri dika eze na Jerusalem afọ iri na otu. ¹⁹ Ma o mere ihe joro njọ n'anya ONYENWE ANYI dika

Jehoiakim mere.* ²⁰ O bu n'ihu iwe ONYENWE ANYI ka ihe ndi a niile ji biakwasị Jerusalem na Juda. N'ikpeazu, o sitere n'ihu ya chupu ha.

Odida Jerusalem

N'oge a, Zedekaya nupuru isi n'okpuru eze Babilon.†

25

¹ N'afọ nke itoolu nke ochichi ya, n'onwa nke iri, n'ubochi nke iri, Nebukadneza, eze Babilon duuru ndi agha ya niile bia ibuso Jerusalem agha. O mara ulo ikwu n'azu obodo ahụ, wukwaa mgbidi nnochibido gburugburu obodo ahụ. ² Anochibidoro obodo a n'agha ruo n'afọ nke iri na otu nke ochichi eze Zedekaya.

³ N'ubochi nke itoolu nke onwa anọ n'afọ ahụ, oke unwu siri ike di n'obodo ahụ ruo na o dikwaghi nri di nke ndi mmadu ga-eri. ⁴ Mgbe ahụ, e tipuru oghere n'aja mgbidi obodo ahụ, ndi agha niile ji abali gbapu site n'onu uzọ ama nke di n'etiti mgbidi abuo n'akuku ubi eze a gbara ogige, n'agbanyeghi na ndi Kaldia* no obodo ahụ gburugburu. Ha gbapuru chee ihu n'uzọ Araba.† ⁵ Ma ndi agha Kaldia chusoro eze n'azu, chukwute ya na mbara ala Jeriko. Ndi agha ya niile sitere n'ebe o no gbasasia, hapu ya, ⁶ e jide ya.

Ha kpugara ya eze Babilon, n'obodo Ribla, ebe a no maa ya ikpe. ⁷ Ha gburu umu ndi ikom

* **24:19** 24:19 2Ih 36:12 † **24:20** 24:20 2Ih 36:13; Izk 17:15.

* **25:4** 25:4 Maobu, Babilon † **25:4** 25:4 Ya bu ndagwurugwu Jodan

Zedekaya n'ihu ya. Ha ghuburu anya ya abuo, jiri udobronz kee ya agbu, kporo ya gaa Babilon.

⁸ N'ubochi nke asaa, n'onwa nke ise nke afo iri na itoolu nke ochichi eze Nebukadneza na Babilon, Nebuzaradan, ochiagha ndi nche, onyeisi n'oru eze Babilon, biarutere Jerusalem.

⁹ O sunyere ulonso ONYENWE ANYI oku, uloze na ulo niile di na Jerusalem, ulo obula bu nke di mkpa ka o surere oku ¹⁰ Ndi agha Kaldia niile bu ndi no n'okpuru onyeisi ndi nche eze kwaturu mgbidi niile gbara Jerusalem gburugburu. ¹¹ Nebuzaradan, ochiagha ndi nche eze, buuru ufodu mmadu ndi foduru n'obodo, na ndi niile fodukwara, ha na ndi ozo ahụ ji aka ha gbakwuru eze bulaa ha Babilon, ka ha ga biri n'ala ozo. ¹² Ma ochiagha ahụ, hapuru ufodu na ndi ahụ bu nnoo ndi ogbenye onu ntụ, ka ha na-elekota ubi vaini niile a gbara ogige na ala ubi niile.

¹³ Ma ndi Babilon tipara ogidi bronz niile, ha na ihe ndokwasị niile na oke osimiri bronz ndi ahụ di n'ulonso ONYENWE ANYI, buru bronz ndi ahụ bulaa Babilon. ¹⁴ Ha chikoro ite niile, na shovel niile, na ihe ikpakepu oku, na ngaji ukwu niile na ngwa bronz niile nke e ji eje ozi n'ime ulonso ahụ. ¹⁵ Ochiagha ndi nche eze, chiri ihe igunye oku niile, efere ikwosa mmiri niile, ya bu ihe ndi ahụ niile e ji olaedo a nuchara anucha maobu olaocha kpuo.

¹⁶ O bukwara bronz sitere n'ogidi abuo ahụ, oke Osimiri ahụ na ihe ndokwasị ya niile, nke eze bu Solomon mere n'ihu ulonso ONYENWE ANYI. Ha kariri ihe a ga-eji ihe otutu tuo. ¹⁷ I di

elu nke otu n'ime ogidi abụọ ndị a bụ mita asatọ na ụma‡ n'ọtutu. Isi bronz nke e kpukwasiri n'otu ogidi di otu mita na okara§ n'idi elu. O bukwa ihe yiri mkpuru pomegranet e ji bronz kpaa, ka e ji choo ya mma gburugburu ya niile. Ogidi nke abuo nwekwara pomegranet, yiri ibe ya.

¹⁸ Ochiagha ndi nche eze ahụ, kpuuru Seraya, onyeisi nchujaja, na Zefanaya, bu onye nchujaja na-esote ya n'okwa, na ndi nche ato na-eche onu uzọ mbata. ¹⁹ O sitere n'etiti ndi ahụ foduru n'obodo kpuuru otu onyeisi na-ahụ maka ndi agha, na ndi ikom ise na-enye eze ndumodu. O kpukwaara ode akwukwo, onye isi oru na-ahụ maka imanye ndi ga-aga agha, jidekwa iri ndi ikom isii ndi oru mmanye, ndi a huru n'ime obodo ahụ. ²⁰ Nebuzaradan, bu ochiagha kpuuru ha niile dute ha n'ihu eze Babilon na Ribla. ²¹ N'ebe ahụ, na Ribla di n'obodo Hamat, ka eze no nye iwu ka e gbuo ha niile.

Ya mere, a dooro Juda n'agha, mee ka o ga biri n'ala ozọ.

²² Emesija, Nebukadneza eze Babilon hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa nwa Shefan, ka o buru onye na-elekota ndi foduru na Juda, ²³ Mgbe ndiisi agha na ndi ikom ha nuru na eze Babilon emeela Gedaliya onye na-achi ala ahụ, ha biakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndi biakwutere ya bu, Ishmel nwa Netanaya, Jochanan nwa Kariya, Seraya nwa Tanhumet, onye Netofa, na Jaazanaya nwa onye Maaka, na ndi

---

‡ 25:17 25:17 Nzọ ukwu iri abuo na asaa § 25:17 25:17 Nzọ ukwu anọ na okara

ikom ha. ²⁴ Gedaliya n̄uor̄o ha iyi, n̄ukwaara ndi ikom ha, si, “Unu at̄ula egwu n’ihi ndiisi or̄u Babilon. Birin̄u n’ala a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke oma.”

²⁵ Ma n’onwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa Elishama, onye ya onwe ya si n’agbur̄u eze, duuru mmadu iri bia Mizpa, tigbuo Gedaliya, na ndi ikom Juda na ndi Kaldia niile, bu ndi ya na ha no. ²⁶ Nke a mere ka ndi Juda niile, site n’onye nta ruo n’onye ukwu, ha na ndiisi agha ndi ah̄u biliri gaa Ijipt, n’ihi na ha tur̄u ndi Kaldia egwu.

Jehoiakin enwere onwe ya

²⁷ N’af̄o nke iri at̄o na asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa biri n’ala oz̄o, n’af̄o Awel-Maduk* gh̄or̄o eze Babilon, o mere ka Jehoiakin si n’ul̄o mkpor̄o puta nwere onwe ya. O bu n’ubochi nke iri abuo na asaa nke onwa iri na abuo ka o mere nke a. ²⁸ O gwara ya okwu oma, nye ya oche onodu ya di elu karia nke ndi eze ndi oz̄o ya na ha no na Babilon. ²⁹ N’ihi nke a, Jehoiakin gbanwere uwe mkpor̄o ya, wezuga ya. Sitekwa n’oge ah̄u, tutu ruo mgbe o nwuru, ya na eze na-eriko nri. ³⁰ Site n’ubochi ruo n’ubochi, eze Babilon na-enye Jehoiakin oke ihe ruru ya kwa ubochi niile nke o di ndu.

---

* **25:27** 25:27 O bu ya bukwa Evil-Merodak.

**Biblica® Baiḅḅuḅ Nṣo n'Igbo Ndị Ugbu a nke
dịrị onye ọbụla igu**
The Holy Bible in the Igbo language of Nigeria:
**Biblica® Baiḅḅuḅ Nṣo n'Igbo Ndị Ugbu a nke dịrị
onye ọbụla igu**

copyright © 2020 Biblica, Inc.

Language: Igbo

Contributor: Biblica, Inc.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Baiḅḅuḅ Nṣo n'Igbo Ndị Ugbu a nke dịrị onye ọbụla igu

Ndị Biblica, Inc. degharịrị ya n'afọ © 1980, 1988, 2019, 2020

Biblica® Open Igbo Contemporary Bible™

Copyright © 1980, 1988, 2019, 2020 by Biblica, Inc.

"Biblica" bụ akara e ji mara ụlọ ọrụ a, nke edebanyere dika iwu si kwado n'ụlọ ọrụ dị n'obodo United States, ebe a na-enye akara a na ikike maka azụm ahịa ndị Biblica, Inc. Ọ bụ ha ka e nyere ikike idenye ya.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 13 Apr 2023

e2303256-375f-5385-8ff3-d387f2bc9c78